

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Sofia Junntila ja Iida Mätinki

”Mistä sun koulureppu koostuu?”

Konsertti perusopetuksen ensimmäisen luokan oppilaille kouluun siirtymisen tueksi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikin tutkinto

Musiikkipedagogi (AMK)

Opinnäytetyö

Päivämäärä 4.5.2020

Tekijä(t) Otsikko	Sofia Junntila ja Iida Mätinki Mistä sun koulureppu koostuu? – Konsertti perusopetuksen ensimmäisen luokan oppilaille kouluun siirtymisen tueksi
Sivumäärä Aika	32 sivua + 2 liitettä 4.5.2020
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Varhaisiän musiikkikasvatus ja taiteen soveltava käyttö
Ohjaaja(t)	MuT Annu Tuovila
<p>Opinnäytetyönä suunnittelimme ja toteutimme koulukonsertin ensimmäisen luokan oppilaille. Mistä sun koulureppu koostuu -konsertin tavoitteena on tukea lasten siirtymistä esiopetuksesta perusopetukseen. Konsertti käsittelee 6-7-vuotiaan lapsen arjen suuria muutoksia lapsille samaistuttavain teemojen. Halusimme luoda elämyksellisen kokonaisuuden, jossa lapsi voi kokea osallisuuden ja oppimisen tunteita. Opinnäytetyömme perustana tarkastelemme peruskoulun musiikin opetusta, tarvetta lasten konserteille ja kouluun siirtyvän lapsen kasvun vaihetta. Tämän jälkeen esittelemme konsertin ja analysoimme sen onnistumista.</p> <p>Ennen konserttia haastattelimme alakoulun opettajia, minkä pohjalta suunnittelimme käsikirjoituksen ja sovitimme musiikkiohjelmiston. Konsertti oli tarkoitus järjestää Pihkapuiston ala-asteen koulussa keväällä 2020, mutta esitystä ei voinut järjestää koulussa, koska koulut olivat keskeyttäneet lähiopetuksen valtakunnallisen valmiuslain käyttöönoton takia. Halusimme kuitenkin toteuttaa konsertin ja päädyimme tekemään sen virtuaalisesti.</p> <p>Keräsimme Pihkapuiston ala-asteen ensimmäisen luokan oppilailta palautetta konsertista Wilma-viestin välityksellä. Annoimme lapsille mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan palautteen annossa. Palautteet osoittivat, että konsertti oli ollut oppilaiden mielestä mielenkiintoista katseltavaa. Suurimmaksi osaksi kappaleet olivat vieraita lapsille, mutta joukossa oli heille tuttuakin kappaleita. Huomasimme kuitenkin, että konsertin sisältö olisi palvellut oppilaita paremmin syksyllä juuri koulun alettua. Moni perhe oli katsonut konsertin yhdessä, ja näin saimme luotua yhteisen osallistavan konserttielämyksen lasten kotona. Työtä tehdessä opimme paljon teknologian hyödyntämistä ja vahvistamaan pedagogisia taitojamme elämyksellisen konserttielämyksen toteuttamiseksi. Valtakunnallisen poikkeustilan takia opimme esimerkiksi sietämään keskenrajoitusta videotallenteita tehdessä.</p> <p>Tavoitteemme on tuoda kulttuuria tiiviimmin osaksi alakoulun opetusta. Tahdomme edistää lasten mahdollisuuksia tutustua kulttuuriin monipuolisesti perheen taloudellisesta, sosiaalisesta tai kulttuurisesta tilanteesta riippumatta.</p>	
Avainsanat	koulukonsertit, lapset, luovuus, musiikin opetus, osallisuus, peruskoulu

Author(s) Title	Sofia Junttila and Iida Mätinki What Does Your School Bag Consist of? – A Concert to Support Children Going to First Grade
Number of Pages Date	32 pages + 2 appendices 4 May 2020
Degree	Bachelor of Music Education
Degree Programme	Music Degree
Specialisation option	Early Childhood Music Education and Community Music
Instructor(s)	Annu Tuovila, DMus
<p>For this thesis, we planned and accomplished a concert for first grade students called “What Does Your School Bag Consist of?”. The purpose of the concert is to support the child’s transition from preschool to primary school. The concert addresses relevant themes in a six-year-old child’s daily life. We wanted to create a memorable musical experience where children can safely participate and learn.</p> <p>Before the concert, we interviewed primary school teachers as a foundation for the script and musical repertoire. The concert was meant to take place in Pihkapiisto primary school during spring of 2020. However, the performance could not be arranged due to the nationwide closing of schools. After all, we managed to organise the event virtually using streaming platforms. The virtual concert was a good way to share the experience also with the children’s families.</p> <p>We collected feedback from the first grade students of Pihkapiisto primary school. There was no particular form of giving the feedback, so the children could use their creativity and imagination. The feedback we received indicated that the concert experience had been pleasant.</p> <p>During the process we learned more about technology and how to use our pedagogical abilities to create a memorable concert experience. Due to the nationwide state of emergency we also learned to tolerate the incompleteness of the process.</p> <p>Our goal is to bring culture closer to primary school children making it a more significant part of education. We wish to improve the chance for children to explore the diversity of culture, regardless of the socioeconomic status of their families.</p>	
Keywords	children, creativity, music education, participation, primary school, school concerts

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Lähtökohtia koulukonsertin toteuttamiseen	2
2.1	Musiikki lapsen kehityksen tukena	3
2.2	Kulttuurikasvatus oppimisen tukena	4
3	Alakoulun musiikki	5
3.1	Perusopetus	6
3.2	Musiikki perusopetuksessa	6
3.3	Pihkapuiston ala-aste	8
4	Opettajien haastattelut	8
4.1	Haastatteluiden merkitys	9
4.2	Huomioita haastatteluista	9
5	6–7-vuotias lapsi	10
5.1	Sosiaaliset muutokset	12
5.2	Biologiset ja kognitiiviset muutokset	12
6	Mistä sun koulureppu koostuu- konsertti	13
6.1	Konsertin tavoitteet	15
6.2	Konsertin suunnittelu	15
6.3	Pedagoginen sisältö	17
6.4	Musiikilliset valinnat	19
7	Konsertin toteutus ja palaute	22
7.1	Toteutus	22
7.2	Palaute	24
8	Pohdinta	26
	Lähteet	30
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelurungot	
	Liite 2. Konsertin käsikirjoitus	

1 Johdanto

Mistä sun koulureppu koostuu -konsertti on näytelmällinen koulukonsertti, johon lapset pääsevät osallistumaan. Tarinassa esiintyvät kaverukset törmäävät moniin kysymyksiin koulun aloitukseen liittyen. Pääteemoina käsittelemme uusia rutiineja, jännittämistä ja moraalialia. Päätimme tehdä juonellisen kokonaisuuden sen sijaan, että olisimme vain esittäneet erilaisia kappaleita kouluun ja sen aloittamiseen liittyen. Pedagogista sisältöä suunnitellessa meille oli tärkeää osallistaa lapsia konsertissa laulun, leikin ja kehorytmien avulla. Annoimme heille myös mahdollisuuden vastata kysymyksiin, jotka esitimme videotallenteella. Inspiraatio koulukonsertin kehittämiseen lähti opintoihimme kuuluvan Konserttikeskukseen luennon jälkeen.

Lähdimme suunnittelemaan ja toteuttamaan konserttia voidaksemme tukea lasten esiopetuksesta perusopetukseen siirtymisen nivelvaihetta. Meille oli tärkeää tehdä konsertista mahdollisimman elämyksellinen poikkeusolosuhteet huomioon ottaen. Lapsen osallisuuden ja oppimisen kokemukset olivat keskeisessä osassa suunnitelmaa tehdessä. Tahdoimme konsertin myötä tuoda kulttuuria entistä tiiviimmin osaksi alakoulun opetusta.

Tärkeintä konsertissa oli, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus tutustua monipuolisesti kulttuuriin riippumatta perheensä taloudellisesta, kulttuurisesta ja sosiaalisesta tilanteesta. Konsertin toteutuksen yhteydessä meille avautui mahdollisuus jakaa ja esitellä varhaisiän musiikkikasvatuksen ammattilaisten monipuolista ja laaja-alaista osaamista. Kuten eräs musiikkiopiston rehtori kerran ilmaisi: "Koskaan ei voi tietää, istuuko vieressäsi tuleva työnantajasi hiiren puvussa soittamassa lastenmusiikkia." Tämä on mielestämme hyvä esimerkki siitä, kuinka omaa ammattitaitoa kannattaa aina jakaa ylpeydellä ja tehdä parhaansa myös normaalista poikkeavissa tilanteissa.

Olimme sopineet Pihkapuiston ala-asteen kanssa, että pitäisimme konsertin yhdelle heidän ensimmäisen luokalle ryhmistään koulun musiikkiluokassa. Valitettavasti koronapandemiasta johtuneen valmiuslain käyttöönoton takia emme saaneet pitää esitystä koulussa. Jouduimme tekemään muutoksia alkuperäiseen suunnitelmaamme ja toteuttamaan konsertin ilman yleisöä ja eri puolilta Suomea. Käytimme konsertin taltioimiseen Zoom-videoalustaa, joka mahdollisti etätyöskentelyn poikkeustilanteessa. Konsertin videotallenteen valmistumisen jälkeen lähetimme sen Pihkapuiston ala-asteen ensimmäiselle luokalle ja luokan opettajalle, kuten olimme sopineet.

Osana tiedonhankintaa teimme haastatteluja alakoulun opettajille. Haastatteluilla keräsimme tietoa opettajien suhteesta musiikkiin ja siitä, käyttävätkö he tällä hetkellä musiikkia oppimisen tukena. Haastatteluista saamiemme tietojen avulla suunnittelimme myös konsertin kulkua.

Olemme opintojemme aikana kerryttäneet monipuolista kokemusta erilaisten konserttien luomisesta ja toteutuksesta. Osana opintojamme olemme harjoitelleet esiintymistä eri ikäisille kohderyhmille aina vauvoista-vanhuksiin. Tämä on ollut meille miellyttävä ja luonteva tapa opiskella erilaisia pedagogisia ja musiikillisia taitoja. Työn eri vaiheissa opimme suunnittelemaan eri ikäryhmille sopivaa sisältöä sekä esiintymään vuorovaikuttaisesti yleisön ja kanssaesiintyjien kanssa.

Olemme opintojemme aikana pohtineet yhdessä paljon sitä, kuinka voisimme jatkaa konserttien tekemistä myös valmistumisen jälkeen ilman Metropolian kontakteja. Löysimme vastauksen Konserttikeskus ry:n pitämältä luennolta. Konserttikeskus on yhdistys, joka toteuttaa vuosittain 1200–1700 konserttia ja musiikkityöpajaa eri puolilla Suomea. Alkuperäinen suunnitelmamme oli pyrkiä osaksi Konserttikeskuksen ohjelmistoa, jonka innoittamana lähdimme suunnittelemaan konsertin sisältöä. Tavoitteenamme oli toteuttaa mahdollisimman monipuolinen ja innostava konserttielämys, jossa lapset voisivat olla mukana laulun, leikin ja soiton keinoin. Toivoimme myös dialogisuutta meidän ja lasten välille. Koimme tärkeäksi, että konsertti sisältöineen linkittyisi mahdollisimman hyvin myös lasten opintoihin. Poikkeustilanteen myötä tämä toteutui odotettua paremmin.

2 Lähtökohtia koulukonsertin toteuttamiseen

Monia eri lähteitä luettaessa nousee esille se, kuinka taiteen ja kulttuurin tulisi kuulua kaikille. Inkeri Ruokonen kirjoittaa: ”Taide kuuluu kaikille, ja jokaisella lapsella pitäisi olla mahdollisuus taiteellisen elämyksen tuomaan mielihyvään, nautintoon sekä taiteelliseen toiminnallisuuteen ja yksilöllisiin fantasiamaailmoihin.” (Ruokonen 2006, 11.) Me olemme samaa mieltä tästä lähtökohdasta, mutta olemme huomanneet, että se ei toteudu toivotulla tavalla. Jokaisella lapsella ei ole tällä hetkellä yhteneväistä mahdollisuutta harrastaa ja kokea taidetta sekä kulttuuria. Taide ja kulttuuri eivät kuulu kaikille, ainakaan vielä. Tähän aiheeseen tulisi mielestämme puuttua. Siksi koemme tarpeelliseksi tuoda taidetta ja kulttuuria sinne, missä niitä tarvitaan. Tässä opinnäytetyössä halusimme keskittyä alakouluikäisiin lapsiin ja luoda heille elämyksellisen konserttikokemuksen, joka tukisi heitä kouluun siirtymisessä. Olemme opintojemme ohessa sekä omassa opetuksessamme

huomanneet, kuinka musiikki tukee oppimista ja uuden opettelemista. Erityisesti lapsen voi olla helpompi muistaa sanoja ja liikkeitä, jos niiden opetteluun liittyy jokin laulu tai musiikki. Esimerkiksi uuden kielen oppiminen voi onnistua helpommin, jos sen harjoittelussa käytetään musiikkia apuna. Omasta lapsuudestamme muistamme, kuinka koulussa opeteltiin englanniksi kuukausien nimiä laulun avulla. Laulamme edelleen mielesämme ala-asteella oppimaamme laulua, kun pohdimme kuukausia englanniksi.

Ensiluokkalaiset ovat suurten muutosten edessä siirtyessään esiopetuksesta perusopetukseen. Koemme, että musiikkipedagogeina voimme tukea lapsia tässä nivelvaiheessa musiikin keinoin. Musiikki on maailmanlaajuisesti ihmisiä yhdistävä ja yhteisöllisyyttä edistävä taiteenala. Ruokonen (2006, 11) toteaa, että koulu on päiväkodin ja kodin kanssa keskeisin taiteellinen kasvuympäristö lapsille. Taidetta ja kulttuuria tulisi olla enemmän koulussa integroituna opetukseen. Opettajille tekemistämme haastatteluissa nousi esille se, kuinka peruskoulun opettajat toivoivat enemmän yhteistyötä musiikin ammattilaisten kanssa. Yksi haastateltava mainitsi, että koulun puolesta ei ole ollut minikäänlaisia koulutuksia musiikin monipuoliseen käyttöön. Esiin nousi myös se, kuinka koulujen soitinvarastot ovat vaillinaiset. On täysin koulukohtaista, kuinka paljon koululla on resursseja ja miten niitä käytetään.

Opettajilla ei ole myöskään tarpeeksi tietoa, taitoa ja ennen kaikkea uskallusta lähteä hyödyntämään musiikkia monipuolisesti kouluarjen tukemisessa. Tämä johtaa siihen, että opettajat eivät uskalla käyttää erilaisia soittimia opetuksessaan, sillä he eivät tiedä kuinka niitä voi käyttää pienten oppilaiden kanssa. Eräs haastateltavista toivoikin, että koulukonsertissa annettaisiin vinkkejä soittimien soittamiseen lapsien kanssa. Tässä me musiikkipedagogit olemme tärkeässä asemassa, sillä voimme antaa työkaluja ja vinkkejä musiikin hyödyntämiseen opetuksessa. Meille yksi tärkeimmistä arvoista musiikinopetuksessa on se, että jokainen osaa ja pystyy. Tämä pätee täysin myös aikuisiin ja tässä tapauksessa luokanopettajiin. He tarvitsevat vain pienen rohkaisun siinä missä lapsetkin. Olisimme halunneet sisällyttää esitykseen enemmän eri soittimia, mutta poikkeustilanteen vuoksi emme saaneet käyttöömmä etukäteen suunniteltua soittimistoa. Siksi alkuperäisen suunnitelmamme mukainen monipuolinen soittimisto jäi vajavaiseksi.

2.1 Musiikki lapsen kehityksen tukena

Tutkimusten pohjalta on näyttöä siitä, että instrumentaalisen musiikin kuuntelu on hyödyllistä opiskelun taustalla. Ylen julkaisemassa artikkelissa professori Mari Tervaniemi

kertoo, että mielekkään instrumentaalisen musiikin kuunteleminen edistää oppimista ja vaikuttaa muistitoimintoihin. (Brucker 2017.) Lisäksi mielekäs musiikki erittää mielihyvähormoneja ja vaikuttaa tunteisiin. Aivotutkimuksen myötä on huomattu, että musiikkia kuunnellessa tai hyräillessä, aivokuorella aktivoituvat kuuloaivokuoren lisäksi myös motorisen aivokuoren alueet. (Brucker 2017.) Kuten aiemmassa kappaleessa mainitsimme, lapsen on paljon helpompi oppia uusia asioita, jos oppimista tuetaan musiikin keinoin. Eräässä haastattelussamme opettaja kertoi, kuinka hän käyttää usein soitinmusiikkia itsenäisen työskentelyn taustalla, esimerkiksi kuvaamataidon tai käsityön tunnilla: ”koen että se rauhoittaa se musiikki jotenkin sitä”. Musiikki kiinnittää lapsen huomion paljon paremmin kuin pelkkä puhe. Tämän olemme itse huomanneet omassa työssämme musiikkileikkikoulussa.

Paras palaute meidän työllemme on se, että joku kuulija kertoo kokeneensa jotakin merkittävää esityksemme myötä ja näin ollen innostuu itse harrastamaan tai opiskelemaan taidetta. Ruokosen mukaan, ”kulttuurikurssien eheyttävät teemat voivat jättää voimauttavan kokemuksen muodossa pysyvän jäljen osallistuvaan oppilaaseen ja toimia kipinäinä taideharrastuksen pariin.” (Ruokonen 2007, 31.) Voimauttavan kokemuksen seurauksena yksilöstä voi tulla joko aktiivinen taiteen kuluttaja tai sen tuottaja. Hellström kertoo, kuinka taiteen herättävästä voimakkaasta tunnetilasta voidaan käyttää käsitettä ”esteettinen elämys”. (Hellström 2006, 50.) Olisi mahtavaa, jos jokainen ihminen saisi ainakin kerran elämässään kokea tällaisen esteettisen elämyksen.

Sana ”elämys” on varsin voimakas, mutta se kuvastaa hyvin sitä, millaisen tunteen taide voi parhaimmillaan saada aikaan. Musiikki todella yhdistää ihmisiä sekä avartaa yksilöitä tarkastelemaan asioita uudella tavalla. (Ruokonen 2007, 31.) Olemme itse kokeneet musiikin voimauttavan ja maailmaa avartavan esteettisen kokemuksen. Emmehän me muuten olisi tässä jakamassa musiikin ja taiteen ilosanomaa.

2.2 Kulttuurikasvatus oppimisen tukena

Kulttuurikasvatuksen avulla voidaan tarjota lapsille ja nuorille eväitä maailman hahmottamiseen sekä eri ilmiöiden tulkitsemiseen ja ymmärtämiseen. Koulujen kulttuurikasvatuksen tavoitteena on antaa lapsille ja nuorille tasapuoliset mahdollisuudet taiteen ja kulttuurin kokemiseen ja tekemiseen. Kouluyhteistyön kautta saadaan lapsia ja nuoria taidekasvatuksen piiriin perheen taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta tilanteesta

riippumatta. Hellström kirjoittaaakin, että ”koulun tehtävä on ikäikäisesti ollut kulttuuriperinnön siirtämistä, joten tässä mielessä kaikkia kouluja voidaan kutsua kulttuurikouluiksi.” (Hellström 2006, 53).

Kulttuurikasvatukseen osallistuminen merkitsee koululaiselle itseilmaisun kanavien löytämistä, kuulluksi tulemisen mahdollisuutta ja onnistumisen kokemuksia. (Haatainen 2011, 4.) Kulttuurikasvatuksen lisäksi lapset oppivat opetuksessa myös tunnekasvatusta. Musiikki ja taideaineet ovat yksi parhaista hetkistä tunnekasvatukseen ja luovuuden kasvattamiseen, sillä näissä toiminnoissa tunne- ja luovuuskokemukset ovat luonnostaan läsnä. (Ruokonen 2007, 30-31.)

3 Alakoulun musiikki

Vuosiluokilla 1–2 musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet ovat; miten musiikissa toimitaan, mistä musiikki muodostuu, musiikin opetuksen ohjelmisto sekä musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa. Musiikinopetuksessa oppilaat voivat havaita ja kokea yhdessä, kuinka musiikissa jokainen on ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ja iloa. Musiikin opetus tukee auditiivisen ja kinesteettisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. (OPS 2014.)

Musiikki ja kulttuuri tukevat ja kannustavat kuuliijoita luovaan ajatteluun. Siksi luovuuden tukemista ja harjoittelemista tulisi mielestämme edistää jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Järnefelt kirjoittaa: ”Jos sinulla on mielikuvitusta, on myös luovuutta.” (Järnefelt 2007, 53). Lapsi on usein paljon aikuista luovempi, sillä lapsella on parempi mielikuvitus. Näin ollen voidaan todeta, että oppiminen ei kulje aina aikuiselta lapselle, vaan aikuinen voi myös oppia paljon lapselta ja hänen luovuutensa kautta. Olemme huomanneet tämän varsinkin omassa opetuksessamme. Lapsen mielikuvituksella ei ole rajoja, ja he kertovat ideoitaan suodattamatta. Kun opettaja uskaltaa rohkeasti tarttua lapsien antamiin impulsseihin, hän huomaa yhtäkkiä käyttävänsä nerokkaita keinoja musiikin opettamiseen. Olemme huomanneet omassa opetuksessamme, kuinka lapsilta tulleen idean yhdistäminen omaamme on toiminut alkuperäistä suunnitelmaa paremmin.

3.1 Perusopetus

Perusopetuslain 25§ mukaan kaikki vakinaisesti Suomessa asuvat lapset ovat oppivelvollisia. Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän. Oppivelvollisuus päättyy, kun sen alkamisesta on kulunut 10 vuotta tai kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu (Perusopetuslaki 21.8.1998/628, 25§).

Oppivelvollisuuden suorittaminen antaa lapsille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen perusopetuksessa. Perusopetuksen tehtävänä on antaa valmiudet ja kelpoisuus toisen asteen opintoihin, ohjata löytämään omat vahvuutensa sekä rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin. Perusopetus antaa mahdollisuuden monipuolisen osaamisen kehittämiseen. Perusopetuksen tehtävä jaetaan neljään eri näkökulmaan. Tehtäviä ovat opetus- ja kasvatustehtävä, yhteiskunnallinen tehtävä, kulttuuri-tehtävä sekä tulevaisuuden tehtävä. Näillä tehtävillä pyritään esimerkiksi edistämään tasa-arvoa, kulttuurillista osaamista, osallisuutta ja kestävää elämäntapaa. (OPS 2014, 18.)

3.2 Musiikki perusopetuksessa

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset kulttuuriseen osallisuuteen ja monipuoliseen musiikilliseen toimintaan. Musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä edistävät toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu. Taitoja vahvistetaan ottamalla opetuksessa huomioon mm. oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, eheyttävät teemat, muut oppiaineet, koulun juhlat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Säännöllisesti tarjottavat mahdollisuudet äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen kehittävät oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä. Monipuolinen musiikin opiskelu edesauttaa oppilaiden ilmaisutaitojen kehittymistä. (OPS 2014.)

Inkeri Ruokonen ja Heikki Ruismäki puhuvat artikkelissaan eheyttävästä opetuksesta: "Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria" (Harjavallan perusopetuksen OPS 2016). Ruokonen ja Ruismäki (2013, 116) painottavat, että eheyttävän opetuksen tarkoituksena on hakea yhteyksiä ja yhteistyötä eri oppiaineiden välille eikä korostaa ainejakoisuutta. Tämän vuoksi koimme koulukonsertin olevan tarpeellinen osa perusopetusta. Koulukonsertin avulla on mahdollista yhdistää musiikkia ja esiintymistaitoja osaksi koulumaailmaa ja oppiaineita. Eräessä

opettajahaastattelussa nousi esille, kuinka koulukonsertilla voi olla mahdollista tukea lasten esiintymistaitoja ja ymmärrystä siitä, että ”musiikin kanssa voi esiintyä”.

Lapsi on kuin taiteilija, joka oppii kokonaisvaltaisesti kehollaan kokien, tutkimalla ja ihmettelemällä. Peruskoulun tulisi pohjata opetus lapsuuden todellisiin kokemuksiin. (Ruokonen & Ruismäki 2013, 116.) Konsertin käsikirjoitusta suunniteltaessa pyrimme käsittelemään aiheita, jotka ovat osana koululaisten arjesta, joihin heidän on helppo samaistua. Loimme konsertin käsikirjoituksen omien kokemusiemme sekä haastattelujen pohjalta.

Jokaisella suomalaisella ala-asteella opetetaan musiikkia ainakin kerran viikossa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö musiikkia hyödynnettäisi varsinaisten musiikintuntien ulkopuolella. Musiikki on hyödyllinen apuväline muidenkin aineiden kuin itse musiikin opetuksessa. Haastatteluissa nousi selvästi esiin, kuinka jokainen haastateltavista käyttää musiikkia kouluarjen ja -aineiden tukena. Äidinkieli ja matematiikka olivat esimerkiksi tällaisia aineita. Musiikki on myös luonnollinen osa liikunnan opetusta. Yksi haastateltavista mainitsee käyttävänsä usein eri teemoihin sopivia lauluja tukemaan opetusta. Hän mainitsi esimerkiksi käyttäneensä kuvaamataidossa avaruusteemaan Star Warsista tuttuja kappaleita ja Pikkuoravienkuuraketti -laulua.

Halusimme tutkia, millaisia kirjoja nykypäivänä käytetään musiikin opetuksessa. Tutkimme Pihkapuiston ala-asteen musiikkiluokkaa, ja teimme muutaman havainnon. Ensinnäkin koululla ei ollut kovinkaan uusia musiikkikirjoja, vaan kirjat olivat meille hyvinkin tuttuja omasta lapsuudestamme. Löysimme yhden meille vieraan kirjan, joka oli Otavan uusi Saa laulaa 1–2. (Arola ym. 2015). Kirjasta huomasimme, että noin puolet lauluista oli meille tuttuja joko lapsuudesta tai pitämiltämme musiikkileikkikunneilta. Tutut laulut olivat pääosin kansanlauluja. Tämä kertoo siitä, että vanhoja perinteitä halutaan pitää yllä. Tämä on mielestämme tärkeää, sillä nykyajan lasten musiikkitottumukset ovat hyvin erilaisia kuin esimerkiksi meidän lapsuudessamme. Tähän vaikuttaa se, että populaarimusiikkia kuullaan joka puolella.

Uudessa Saa laulaa –kirjassa voi huomata kuinka paljon kuvitukseen on panostettu. Jokainen sivu on täynnä mitä hienoimpia kuvia ja oheismateriaalia. Kirjan tekstit on myös tavutettu 1-luokkalaisten puolelta. On hienoa huomata, kuinka uusissa kirjoissa musiikinteoriaa on alettu opettamaan jo heti ensimmäisestä luokasta lähtien. Kirjoissa opetetaan esimerkiksi nuotteja, rytmejä, oikeaa laulu- ja soittoasentoa, soittimien osia ja jopa

soittotekniikkaa. Yksi merkillepantavimmista asioista oli se, kuinka säveltäminen ja improvisointi on tullut osaksi musiikin opetusta. Säveltäminen on yksi itseilmaisun muodoista, kuten musiikkikasvatuksen tutkija Anna Kuoppamäki toteaa: ”Minulle säveltäminen on itseilmaisun muoto ja tapa kommunikoida.” (Kuoppamäki 2016, 23.)

3.3 Pihkupuiston ala-aste

Pihkupuiston ala-aste on koulu Malminkartanossa. Koulussa painotetaan ympäristökasvatusta ja osallisuutta. Koulu on myös mukana Liikkuva koulu -toiminnassa, Vertaissovittelemisessä sekä kiusaamisen vastaisessa työssä. Pihkupuiston koulun uusi päärakennus on valmistunut vuonna 2000. Peruskoulussa opetusta ohjaa koulun oma opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmaan on kirjattu koulutyön tavoitteet: miten koulussa työskennellään, mitä aineita koulussa voidaan opiskella ja miten oppilaita voidaan tukea.

Jokaisella luokalla on oma opettaja, jolla on päävastuu opetuksesta. Yhdessä oman opettajan kanssa voivat työskennellä koulunkäyntiavustaja, resurssiopettaja ja suomi2-opettaja. Erityinen tehtävä on luoda perusta ensimmäisen luokan oppilaille myönteinen käsitys itsestä koululaisena ja oppijana sekä kehittää valmiuksia myöhempää oppimista ja työskentelyä varten. Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat oppiaineiksi. Oppilaiden omatoimisuutta, asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä ja yhdessä tekemisen taitoja edistetään. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan osallisuutta oman oppimisen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Sosiaalisten, kielellisten ja motoristen taitojen sekä muistin kehittymiseen kiinnitetään erityistä huomiota. On tärkeä huomioida kunkin oma kehitysrytmi sekä tarkastella yksilöllisesti mahdollisen tuen tarvetta. (Pihkupuiston ala-asteen koulu OPS 2014.)

4 Opettajien haastattelut

Keräsimme aineistoa tekemällä haastatteluja. Haastattelimme neljää alakoulun opettajaa. Toteutimme haastattelut Aurinkolahden peruskoulussa ja Pihkupuiston ala-asteella. Valitsimme haastattelumuodoksi puolistrukturoidun haastattelun, sillä olimme suunnitelleet kysymykset tarkasti etukäteen ja aiomme kysyä ne tietyssä järjestyksessä kaikilta haastateltavilta (ks. Liite 1). Annoimme kuitenkin vastaajille tilaa omaan ajatteluun ja mielipiteisiin. Kysyimme myös tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. (KvaliMOTV 2006.)

4.1 Haastatteluiden merkitys

Haastatteluiden avulla lähdimme selvittämään muun muassa sitä, millainen suhde opettajilla on musiikkiin, mitkä ovat lapsen arjessa merkittävimpiä muutoksia kouluun siirryttäessä ja onko heillä aikaisempia kokemuksia koulukonserteista. Erityisesti meitä kiinnosti saada tietoa siitä, kuinka musiikin opetus toteutuu eri kouluissa, ja kuinka paljon opettajat itse käyttävät musiikkia omassa opetuksessaan. Tarkastelimme myös, onko sillä merkitystä, millainen suhtautuminen ja aikaisempi kokemus opettajilla on musiikista. Onko hänellä harrastuneisuutta jonkin soittimen soitosta tai onko musiikki ollut läsnä lapsuudessa?

Haastatteluilla selvitimme esimerkiksi sitä, millaisia pääteemoja otamme konserttiimme. Kysymys ”Mitkä ovat mielestäsi merkittävimmät muutokset lapsen elämässä kouluun siirryttäessä?” antoi meille tärkeää informaatiota lapsen arjen suurista muutoksista. Teemat jotka nousivat selkeimmin esiin olivat uudet rutiinit, säännöt ja kaverisuhteet. Koimme myös tärkeäksi kysyä, millaisia kokemuksia opettajilla on koulukonserteista. Onko heidän kouluillaan ollut konsertteja ja jos on, niin millaista sisältöä niissä on ollut. Näin saimme käsitystä siitä, kuinka laaja-alaisesti koulut käyttävät resurssejaan kulttuurin monipuoliseen tukemiseen tavallisten kouluaineiden lisäksi.

4.2 Huomioita haastatteluista

Haastatteluja tehdessämme huomasimme, että jokainen haastateltava oli oma-aloitteinen kertomaan asioista laajemmin kysymysten ulkopuolelta. Ensimmäisen haastattelun jälkeen Sofia huomasi, että jos edellisessä haastattelussa haastateltava oli oma-aloitteisesti nostanut esiin jonkun mielenkiintoisen näkökulman. Tämä johti siihen, että kyseisestä aiheesta kysyttiin myös seuraavalta haastateltavalta, vaikka sitä ei oltu suunniteltu alkuperäisiin kysymyksiin. Puolistrukturoidun haastattelun vuoksi meillä oli mahdollisuus hieman improvisoida kysymysten kanssa, jotta saimme mahdollisimman laaja-alaisesti tietoa opettajien suhteesta musiikkiin ja sen käyttämisestä heidän omassa opetuksessa.

Yhden haastateltavan kohdalla lida huomasi, että kysymykset olisivat voineet olla hyvin erilaisia. Kyseessä oli opettaja, jolla oli kokemusta opettamisesta ja musiikin opettamisesta usealta vuosikymmeneltä. Häneltä olisi voinut kysyä vielä tarkempia ja yksityiskohtaisempia kysymyksiä. ”Musiikin käyttäminen varsinkin lukemisen opettelussa on

ihan ehdoton,” hän toteaa. Näin jälkikäteen ajateltuna tähän olisi ollut hyvä tarttua ja kysyä vielä tarkentavia kysymyksiä esimerkiksi, että miksi hän kokee näin.

Toisilla opettajilla musiikki oli ollut läsnä jo ihan lapsesta, kun taas toisilla musiikki oli tullut osaksi elämää vasta täysi-ikäisenä. Heidän taustansa ja musiikin harrastuneisuutensa olivat hyvin erilaisia, mikä ei kuitenkaan vaikuttanut merkittävästi musiikin hyödyntämiseen heidän opetuksessaan. Kaikki opettajat kertoivat käyttävänsä musiikkia osana opetustaan useamman kerran viikossa. Oli hienoa kuulla, kuinka eräs opettaja kertoi käyttävänsä musiikkia melkein päivittäin, vaikka ei itse opeta musiikkia omalle luokalleen. Tämä osoittaa sen, että vaikka musiikkia ei kokisi vahvimaksi osaamisalueeksi, se ei estä sen käyttämistä opetustilanteissa. Musiikki ei välttämättä tarvitse erityistä harrastuneisuutta, jotta sitä voisi hyödyntää omassa työssään. Opettajan oma positiivinen kokemus musiikista ja taiteesta voivat riittää siihen, että sitä uskalletaan käyttää myös omassa työssä. Jokainen haastateltava opettaja mainitsi musiikin olevan tällä hetkellä tavalla tai toisella omassa elämässä mukana. Tästä voimme päätellä, kuinka tärkeä ja luonnollinen osa musiikki on usean alakoulun opettajan työtä.

Saimme myös jonkinlaisen käsityksen siitä, kuinka eri tavoin koulut käyttävät resurssejaan. Siinä missä toinen koulu käyttää resursseja musiikin moninaiseen opetukseen, toisen koulun opettajat kokevat, ettei koulun resursseja ole suunnattu samalla tavalla musiikin opetukseen. Asettaako tämä oppilaita eriarvoiseen tilanteeseen kulttuurikasvatuksen saralla? Liikanen (2010,13) toteaa, että ”taide ja osallisuus kulttuuriin ovat jokaisen oikeus riippumatta siitä, missä vaiheessa omaa elämänkaartaan on”. Me olemme ehdottomasti samaa mieltä tästä asiasta. Olisi hienoa, että kaikkien koulujen johtokunta ymmärtäisi musiikin ja taiteen positiiviset vaikutukset lasten ja nuorten kehitykselle ja oppimiselle. Mielestämme koulujen johtokunnan tuki ja kannustus lisäisi opettajien rohkeutta käyttää musiikkia ja taidetta yhä enemmän osana opetusta.

5 6–7-vuotias lapsi

Kuuden–seitsemän vuoden iässä lapsi aloittaa uuden elämänvaiheen. Hän on siirtymässä esikoulumaailmasta koulumaailmaan, minä seurauksena lapsen arki kokee suuren muutoksen. Hyvänä esimerkkinä muutoksesta on päivä- ja esikoulussa totutun lepo hetken poisjääminen uudessa koululaisen arjessa. Koulussa lapsen omalle leikille on myös selkeästi vähemmän aikaa. Koulun aloittamisen myötä lapsi joutuu opettelemaan paljon uusia asioita, rutiineja ja toimintamalleja. Koulussa ei voi koko ajan elää leikkien

ja leikin maailmassa, vaan siellä tulisi todella oppia uusia taitoja. ”Oppimisen tuska”, totesi yksi opettaja haastattelussaan viitaten perustaitojen oppimiseen, kuten lukemiseen ja kirjoittamiseen.

Lapsen kehittyessä ja kasvaessa hänen tärkeimmiksi elinympäristöikseen muodostuvat koti, päiväkotiki ja koulu. Niiden päätehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista oppimista, kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Parhaimmillaan päiväkotiki ja koulu muodostavat johdonmukaisen, turvallisen ja lapsen kehitystä edistävän jatkumon. (Pyhältö, Karila & Lipponen 2013, 5.) On siis tärkeää, että yhteistyö varhaiskasvatuksen opettajien ja luokanopettajien välillä toimii. Yhteistyön ja erilaisten käytänteiden kehittämisen avulla voidaan rakentaa johdonmukaisuutta lapsen oppimispolulla esi- ja alkuopetuksessa. Yhteistyön tavoitteena on myös vahvistaa huoltajien ja lasten osallisuutta. Tietoisuus mahdollistaa ammattilaisten erityisen asiantuntijuuden hyödyntämisen lapsen oppimispolun rakentamisessa läpi esi- ja alkuopetuksen. (Karila, Lipponen & Pyhältö 2013, 54; Esiopetuksen opetussuunnitelma 2015.) Yksi nivelvaiheen sujuvuuden parantamisen keskeisimmistä kriteereistä on yhteistyön tiivistäminen. Ahtola ym. (2010) ovat tutkineet sujuvan nivelvaiheen vaikutusta lasten taitojen kehittymiseen, ja tutkimustulokset ovat osoittaneet, että tiedon jakaminen sekä yhteiset tekemiset ovat olennaisia vaiheen sujuvuuden kannalta.

Haastattelujen pohjalta nousseiden havaintojen pohjalta voimme todeta, että suurimpia muutoksia lapsen elämässä kouluun siirryttäessä ovat uudet ihmiset ja uusi ympäristö. Eräs opettaja puhui haastattelussaan siirtymisestä ”isojen lasten maailmaan, et lapset tiedostaa sen muutoksen tosi hyvin, he tietää ja tuntee olevansa isoja oppilaita, kun he siirtyy eskarista kouluun.” Kaikissa haastatteluissa opettajat kiinnittivät huomiota lapsen itsenäistymiseen. Kouluun siirtynyt lapsi alkaa toimimaan entistä itsenäisemmin ja ottamaan yhä enemmän vastuuta arjessa, mistä hän myös nauttii. Lapsi tarvitsee kannustusta itsenäiseen toimintaan, mutta samalla myös paljon läheisyyttä, huomiota ja aikuisen apua. Itsenäistymisen vaiheessa lapsi saattaa kokea voimakkaita tunnekuohuja, jotka voivat olla hankalia aikuiselle ja lapselle itselleen. Kuuden–seitsemän vuoden ikäinen lapsi osaa olla myös hyvin hurmaava. Hän osaa keskustella asioista ja omaa paremman ennakkoluulottomuuden ja joustavuuden taidon aikaisempiin ikävuosiin nähden. Lapsi on vilpittömästi innostunut ja kiinnostunut asioista. (MLL 2019a.)

5.1 Sosiaaliset muutokset

Sosiaalinen kehitysvaihe sisältää erilaisia tarpeita. Sosiaalisten perustarpeiden tyydyttämiseen tarvitaan toimintaa toisten ihmisten kanssa. Aikuinen, jonka kanssa lapsi voi muodostaa tunneperäisen vuorovaikutussuhteen, tyydyttää pääsääntöisesti lapsen tarpeita. Koulu ja koti ovat paikkoja, jossa lapsi voi tyydyttää sosiaalisia tarpeitaan. Sosiaalistuminen muodostuu lapsen sopeutumisesta ympäröiviin oloihin, yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Sosiaalistumisen perustapahtuma näkyy vuorovaikutuksena ympäristön kanssa. (Lyytinen 1994; Paananen 1985, 33).

Koulussa lapsi oppii paljon uusia sosiaalisia taitoja tuoreista kaverisuhteista. Hän oppii odottamaan omaa vuoroaan, neuvottelemaan sekä ottamaan toiset huomioon. Kaverit ovat tärkeitä, ja yleensä lapsi nauttii toimia ryhmässä. (MLL 2017.) Ensiluokkalainen alkaa helposti vertaamaan itseään muihin ja epäilemään omia kykyjään. Alemmuuden kokeminen, epäonnistumisen pelko sekä asioihin väsyminen ja kyllästyminen ovat tyypillisiä tuntemuksia. Näin ollen aikuisen tulisi välttää liian suurien paineiden asettamista lapselle. Lapsen on tärkeä saada paljon kiitosta, kannustusta ja huomiota onnistuessaan hänelle annetuista tehtävistä. (MLL 2019b.)

5.2 Biologiset ja kognitiiviset muutokset

Ikävaihe pitää sisällään myös isoja muutoksia lapsen kognitiivisessa ja biologisessa kehityksessä. Suurin ulkoisesti näkyvä biologinen muutos on nopea pituuskasvu, joka voi olla jopa 5–8 cm vuodessa. Ruumiilliset mittasuhteet muuttuvat ja lapsen lihasvoima lisääntyy. Ikävaiheelle toinen selkeä fyysinen muutos on hampaiden vaihtuminen maitohampaista rautahampaisiin. Näillä asioilla on vaikutusta lapsen tuntemuksiin itseään kohtaan uudessa koululaisen roolissa. (Ahonen, Lamminmäki, Närhi & Räsänen 2003, 168.) Kehossa tapahtuvat muutokset saattavat aiheuttaa lapselle myös kipuja. Sofia muistaa omasta lapsuudestaan, kuinka hänellä oli raajojen kasvaessa erittäin kivuliaat kasvukivut. Kasvukipujen takia nukahtaminen oli Sofialle vaikeaa; tällaisina hetkinä hän tarvitsi oman turvallisen vanhemman läsnäoloa kipujen lievittämiseen ja nukahtamiseen.

Sofia on myös huomannut omassa opetuksessaan musiikkileikkikoulussa, kuinka hampaiden vaihtuminen voi olla lapsesta hyvin jännittävää. Hampaiden liikkuminen vie helposti lapsen ajatuksia ja keskittymiskykyä pois koulussa käsiteltävistä aiheista. Eräs

lapsi totesi musiikkileikkikoulun tunnilla: ”mun hammas liikkuu ja tää häiritsee mua” viita-
ten siihen, että hänen oli todella vaikea keskittyä tunnin kulkuun. Mielestämme aikuisten
on todella tärkeää keskustella lapsen kanssa kehossa tapahtuvista muutoksista ja olla
hänen tukena turvallisen olon takaamiseksi niin, ettei hän jää yksin muutosten kes-
kellä.

Konkreettisten operaatioiden vaihe alkaa kouluiässä, noin 7–11-vuotiaana. Tällöin lapsi
alkaa ymmärtämään nykyhetken lisäksi menneisyyttä ja tulevaisuutta. Lapsen kyky aset-
tua muiden asemaan ja moraalinen älykkyys alkavat vähitellen kehittyä. (Tast.S. 2014.)
Lapsi ymmärtää, onko jokin asia oikein tai väärin, reilua tai epäreilua. (MLL 2017). Kon-
sertissa olisimme ottaneet tämän huomioon niin, että olisimme antaneet lapsille mahdol-
lisuuden vastata, pitääkö kouluun mennä suorinta opastettua reittiä vai saako matkalla
käydä esimerkiksi leikkipuistossa. Tässä kohtaa olisimme päässeet havainnoimaan las-
ten moraalista kehitystä.

I: Hei! Tuolla on se kiva leikkipuisto, jossa on se hurja kiipeilyteline! Mennääks
sinne hetkeks?

S: Oispa kiva, mut kello on jo paljon ja me myöhästytään, jos mennään...

Mitä te lapset ootte mieltä? - kysyy lapsilta ruudun takaa

S: ”Nyt me mennään kouluun, kello on jo kymmentä vaille!”

Tässä kohtauksessa Sofian viimeinen kommentti ”kello on jo kymmentä vaille”, on tark-
kaan suunniteltu erään opettajan haastattelun pohjalta. Pihkapuiston luokanopettaja ker-
toi haastattelussaan, kuinka he olivat juuri opiskelemassa erilaisia aikamääreitä. Kon-
sertin käsikirjoitusta tehdessä halusimme ottaa luokan opinnot huomioon ja tuoda jossai-
kin kohtauksessa esiin aikamääreitä. Näin pystyimme integroimaan konsertin sisältöä
oppilaiden opintoihin, mikä oli yksi tavoitteistamme konsertin tekemisessä.

6 Mistä sun koulureppu koostuu- konsertti

Ideamme opinnäytetyön konserttiin lähti halusta pyrkiä Konserttikeskuksen listoille. Into-
himomme lastenmusiikkia ja lapsien kanssa työskentelyä kohtaan vahvisti sen, että
koulu ja spesifimmin alakoulu olisi sopivin yleisö meille. Konserttikeskus Ry on Suo-
messä toimiva koulu- ja päiväkotikonserttien järjestäjä, jonka toimintaa tukevat opetus-
ja kulttuuriministeriö sekä Musiikin edistämissäätiö. Yhdistys on perustettu vuonna 1963
ja se toteuttaa vuosittain 1200–1700 konserttia ja musiikkityöpajaa eri puolilla Suomea.

Konserttikeskuksen tarkoituksena on tuoda korkeatasoista elävää musiikkia mahdollisimman monen lapsen ja nuoren kuultavaksi samalla täydentäen koulujen musiikinopetusta. Ohjelmisto jakaa musiikin iloa ja elämyksiä ympäri maailman sekä tarjoaa inspiroivia hetkiä keskelle koulu -ja päiväkotipäivien aherrusta. (Konserttikeskus 2020.)

Konserttikeskuksen arvot kohtaavat omiemme kanssa ja niitä ovat muun muassa monipuolisuus, ammattimaisuus, innostavuus sekä kasvatuksellisuus. Konserttikeskuksen avoin ohjelmahaku järjestetään joka syksy. Uuden ohjelmiston valitsee ohjelmatoimikunta, jolla on laaja-alainen koulun musiikinopetuksen sekä musiikinlajien tuntemus. Toimikuntaan kuuluvat muun muassa Aija Puurtinen, Satu Sopanen ja Timo Lehtovaara.

Konserttikeskus antaa selkeät raamit esitykselle, joka helpotti konserttimme suunnittelua. Konserttikeskus edellyttää muun muassa, että konsertti on taiteellisesti korkeatasoinen ja tarjoaa kuulijalle myönteisen elämyksen sekä tuoreita ideoita. Musiikki on konsertissa pääosassa ja esiintyjät luovat kontaktin kuulijaan, mikä säilyy läpi konsertin. Konsertti ottaa huomioon kohderyhmän koostumuksen, erityisvaatimukset ja sen tulee mahdollisuuksien mukaan tukea pedagogisia tavoitteita ja tuottaa niille lisäarvoa.

Aloitimme suunnittelemaan konsertin sisältöä kokemuksestamme, että koulukonserteille joissa on pedagogista sisältöä on kysyntää. Tekemiemme haastattelujen pohjalta saimme tukea sille, että koulukonsertteja ja erityisesti pedagogista sisältöä sisältäviä konsertteja tulisi olla enemmän. Kysyimme haastattelussa ” Koetko, että koulukonsertteja tulisi olla lisää? ”, johon eräs haastateltava vastasi: ” Joo tottakai ja varsinkin jos ne on jotenkin pedagogisesti perusteltuja ja niissä on jokin jatkomahdollisuus koulussa”.

Päätimme rakentaa esityksemme lapsille merkittäviin aihealueisiin, kuten koulumatkaan, oppimiseen ja ystävyyteen. Teimme päätöksen käsiteltävistä aiheista opettajien haastattelujen ja omien kokemustemme pohjalta. Koemme itse kulttuurikasvatuksen olevan tärkeä osa perusopetusta. Voimme myös perustella prosessiamme tieteellisen tiedon pohjalta. Inkeri Ruokonen (2007, 30) toteaa, että koulujen ja kulttuurikeskusten välistä yhteistyötä tulisi edistää liittämällä eheyttävät kulttuurikurssit osaksi opetussuunnitelmaa. Taidekasvatus ja eheyttävä teemaopetus ovat monella tavalla merkityksellistä oppilaan kasvulle ja kehitykselle eri ikävaiheissa. (Ruokonen 2007.)

6.1 Konsertin tavoitteet

Tavoitteenamme oli ennen kaikkea edistää lasten mahdollisuuksia tutustua taiteeseen ja kulttuuritoimintaan. Halusimme tukea musiikin keinoin lapsen siirtymistä kouluun sekä ryhmäytymistä uusien luokkakavereiden kanssa. Meille oli myös tärkeää tarjota lapsille ainutlaatuinen konserttielämys sekä tukea lasten omaa ajattelua ja luovuutta taiteen keinoin. Ruokonen ja Ruismäki (2013,119) kertovat, kuinka ”koulujen ja kulttuuritoimen kumppanuus ruokkii oppilaiden luovuutta”.

Musiikki ja kulttuuri tukevat ja kannustavat kuulijoita luovaan ajatteluun. Siksi luovuuden tukemista ja harjoittamista tulisi tukea mielestämme perusopetuksesta lähtien. Aho (2007,37) toteaa ”luoville osajille on tilausta työelämässä”.

Tavoitteenamme oli myös tuoda kulttuuria lähemmäksi peruskoulun toimintaa ja opetusta. Samalla meille avautui mahdollisuus jakaa ja esitellä oman ammattikuntamme laaja-alaista osaamista ja näin ollen myös avata työllistymismahdollisuuksia, itsellemme sekä kollegoillemme. Toivoisimme todella työllistyvämmemme myös tällä osa-alueella tulevaisuudessa.

Opettajien osallistuminen konserttiin on meille tärkeää, sillä näin yhteinen taidekokemus yhdistää koko luokkaa ja esimerkiksi opittujen laulujen käyttö ja jatkumo luokan arjessa mahdollistuvat. (Ruokonen 2013, 120.) Haastateltavat opettajat olivat myös itse sitä mieltä, että konsertista olisi mukava saada ohjelmistoa sekä vinkkejä kappaleiden opettamiseen ja käyttämiseen. Eräs opettaja toivoi: ”Jos esityksessä on jotain, mitä voidaan jatkaa musiikintunneilla”.

6.2 Konsertin suunnittelu

Konsertti pohjautui käsikirjoitukseen, jonka olimme itse kirjoittaneet. Saimme käsikirjoituksen valmiiksi muutamassa päivässä. Meillä oli hyvin samanlainen näkemys siitä mitä asioita konserttiin tulee, joten sisällön suunnittelu sujui vaivattomasti. Tahdoimme toteuttaa konsertin kahdestaan, jotta sen toteutus, organisointi ja harjoittelu onnistuisi mahdollisimman vaivattomasti. Meille oli myös tulevaisuutta ajatellen tärkeä toteuttaa konsertti kahdestaan, jotta sen markkinointi ja jatkumahdollisuudet olisivat mahdollisimman suotuisat. Saimme jaettua konsertin musiikilliset osuudet tasaisesti niin, että molemmille tuli yhtä paljon vetovastuuta.

Suunnittelimme käsikirjoituksen niin että, se kuvaa kahden kaveruksen ensimmäistä koulupäivää (ks. Liite 2). Halusimme aloittaa päivän aivan aamusta ja heräämisestä lähtien. Näin ollen osallistujalle tulee ilmi tietynlaiset rutiinit, mitkä ovat varmasti tuttuja jokaiselle lapselle, esimerkkinä hampaiden pesu sekä pukeutuminen. Käsittelimme aiheita musiikin keinoin, pukeutumislaulun ja helppo hammaspesu kappaleiden avulla.

Konsertti kulkee kronologisessa järjestyksessä aamusta koulupäivän loppumiseen. Matkalle mahtuu monta tärkeää aihetta, kuten liikenteessä kulkeminen sekä jännitys koulun aloitusta kohtaan. Monet lapset jännittävät koulun aloitusta todella paljon. Haastateltu opettaja kertoi meille tästä: ”Osaa ihan oikeesti pelottaa se et mitä se on ja on kuullu kauhutarinoita ja sitte jos vaikka jollain vanhemmalla on huonot muistot omasta koulusta niin ne aika helposti siirtyy myös sille lapselle”.

Päätimme tehdä juonellisen kokonaisuuden, sen sijaan, että olisimme vain esittäneet erilaisia kappaleita kouluun ja sen aloittamiseen liittyen. Tutkimusten mukaan lasten on helpompi eläytyä ja oppia juonellisista kokonaisuuksista. Tällöin heidän on helppo samaistua päähenkilöihin ja heidän kokemuksiinsa. Hellströmin mukaan: ”Satujen ikaikäiset perustarinat syöpyvät alitajuntaan.” (Hellström 2006, 51.) Lapsi harjoittelee satujen ja leikkien kautta käsittelemään tunteitaan ja vaikeita asioita. Sadut ovat turvallinen väylä kokea ja samaistua tarinassa esiintyviin henkilöihin ja heidän tunteisiinsa. Sadun kautta lapsi voi kokea itsensä kiltiksi tai tuhmaksi, rohkeaksi tai pelokkaaksi. Monet lapset pitävät satujen sankareita roolimalleina itselleen ja matkivat esimerkiksi hahmojen eleitä ja puheita. Sadut ja leikit ovat luonnollisia ja hyviä tapoja purkaa pelkoa ja opetella sen hallitsemista. (MLL 2019b.) Lapsi on ensimmäisellä luokalla vielä kiinnostunut ja innostunut asioista, mutta kyllästyminen on tyypillinen tunne. Juonellinen ja interaktiivinen konsertti on myös siitä hyvä, että siihen on helpompi keskittyä.

Meille oli tärkeää konsertin käsikirjoituksen suunnitelmaa tehdessä, että lapsille jäisi mahdollisimman myönteinen kuva koulunkäynnistä ja oppimisesta. Tahdoimme lopettaa konsertin positiiviseen tunnelmaan, jossa päähenkilöt toteavat koulupäivän olleen kiva ja opettavainen.

S: Meidän ensimmäinen koulupäivä oli tässä. Olipas se hauska, en malta odottaa uutta päivää ja uusia oppeja.

I: No niinpä, ihan turhaan jännitit!

6.3 Pedagoginen sisältö

Pedagogista sisältöä suunnitellessa meille oli tärkeää huomioida lasten osallisuus. Osallisuuden tukeminen vaatii dialogisuutta ja siihen kannustavaa vuorovaikutusta. Lapsi on aktiivinen toimija osana ryhmää ja yhteisöä. (Tast 2014.) Lapsen osallisuudella tarkoitetaan sitä, että hän tulee kuulluksi ja hänellä on mahdollisuus vaikuttaa toimintaympäristössään. Identiteetin kehittymisen kannalta lapsen on tärkeä saada mahdollisuus olla osallisena ja mukana ryhmän toiminnassa. Näin lapsi kokee olevansa tärkeä, arvostettu ja hyväksytty jäsen omassa yhteisössään. Jotta lapsi uskaltaa tulla mukaan toimintaan hänellä täytyy olla luottamus itseensä, omiin kykyihinsä, muihin ryhmän lapsiin ja aikuisiin. Osallisuuden mahdollisuuksiin vaikuttaa myös tiedonsaanti toteutettavan toiminnan ympäristöstä ja lähtökohdista. Toiminta tulee ymmärrettäväksi ja merkitykselliseksi tiedon myötä, ja lapset uskaltavat tehdä varteenotettavia ehdotuksia. Osallistamisella puolestaan tarkoitetaan osallistumismahdollisuuksien tarjoamista lapsille. Yksilöä tuetaan, kannustetaan ja kehoitetaan osallistumaan päätöksentekoon ja toimintaan. (THL, 2019).

Lapselle ominaisia tapoja oppia ovat toiminnalliset sekä luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat. Tällaisia ovat esimerkiksi leikki, liikkuminen, tutkiminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaisu. (Vasu 2018.) Tähän perustuen halusimme yhdistää oppimisen konserttiin leikin, liikkumisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisun avulla. Olemme yksilöitä ja opimme kaikki eri tavoin. Konserttia suunnitellessa halusimme käyttää useita oppimistyyliä, jotta jokaiselle löytyisi sopiva tapa oppia. Musiikillinen osuus tukee audittiivista oppimiskanavaa, liikkuminen ja tanssiminen tukevat kinesteettistä ja erilaiset rekvisiitat, sekä näyttelemisen tukee visuaalista oppimiskanavaa. Rekvisiittana käytimme esimerkiksi koulureppuja ja hammasharjoja.

Kasvattajan vallankäytön portaisiin peilaten käytämme porrasta neljä lapsien osallisuuden tasona (ks. kuvio 1). Suunnittelemme konsertin toiminnan valmiiksi, mutta annamme lapselle mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa konsertin kulkuun. Alkuperäisen suunnitelman mukaan olisimme kysyneet lapsilta; menemmekö leikkipuistoon vai suoraan koululle? Tässä kohdassa he olisivat saaneet pohtia kysymystä ääneen ja kertoa mitä mieltä he olisivat asiasta. Konsertin sujuvuuden kannalta olimme sopineet etukäteen, että johdattelemme heidät lopulta olemaan kanssamme samaa mieltä, jotta konsertin kulku pysyisi käsikirjoituksessa. Konserttimme on siis käsikirjoitukseen pohjautuva, mikä rajoittaa

osallisuuden määrää. Osallisuuden muoto muuttui myös huomattavasti poikkeuslain käyttöönoton takia. Emme pystyneet olemaan lasten kanssa kontaktissa tai kuulemaan heidän todellisia ajatuksiaan. Tahdoimme kuitenkin herätellä lasten omaa ajattelua ja luovuutta mahdollisimman paljon. Kuvatessamme konserttia videolle, pidimme välillä pieniä hiljaisia hetkiä, jotta lapset pystyivät miettimään esittämiämme kysymyksiä, esimerkiksi siitä ovatko he pesseet hampaansa aamulla ja saako koulumatkalla poiketa leikkipuistoon (ks. Liite 2).

Omia musiikillisia videoitaamme tehdessä pyrimme ennen kappaleen alkua osallistamaan katsojia kappaleisiin sopivalla tavalla. Kappaleissa lapset pääsivät mukaan toistamaan laulunsanoja, liikkumaan eri värien tahdissa ja tekemään kehorytmejä. Tekemisten toteutuminen jäi valitettavasti katsojien vastuulle. Me emme päässet heidän kanssaan reaaliaikaiseen vuorovaikutukseen, jossa normaalisti pystyisi havainnoimaan yleisön osallisuuden tasoa, ja tarvittaessa rohkaista osallistumaan, vaikka keskellä konserttia. Suurin osa lapsista kertoi palautteessaan lähteneensä rohkeasti laulamaan ja leikkimään ohjeidemme mukaan.

Kasvattajan vallankäytön portaat varhaiskasvatuksessa

(Hartia (1992) mukailleen, käytäntöön peilaten Birgitta Vilpas ja Sylvia Tast 2011)

Miten osallisuuden taso näkyy toiminnassa?	Lapsen osallisuuden taso	Esimerkkejä kasvattajan käyttämän vallan ilmenemisestä eri tasoilla
8. Lapset ideoivat ja käynnistävät projektin sekä pyytävät aikuisia mukaan päätöksentekoon.	8. Lasten aloite toimintaan, yhteiset päätökset lasten kanssa	8. Lasten ja kasvattajan välillä on luottamussuhde. Kasvattaja tukee lasta vastuunottamisessa. Lapsella on aito kokemus yhteistyöstä ja vaikuttamisesta.
7. Lapsista lähtevä alkuperäinen idea ja lapset päättävät, miten se toteutetaan. Kasvattaja on saatavilla, mutta ei ohjaa.	7. Lapsen aloite ja lapsen ohjaama toiminta	7. Kasvattaja luopuu vallastaan toiminnan suunnittelussa ja mahdollistaa ympäristön, jossa lapsella on tilaa ja välineet toteuttaa ideoitaan. Kasvattajan toiminta rajautuu saatavilla oloon.
6. Kasvattajista lähtevä alkuperäinen idea, mutta lapset ovat mukana koko ajan suunnittelussa ja toteutuksessa.	6. Kasvattajan aloite toimintaan, yhteiset päätökset lasten kanssa	6. Kasvattaja tuo toimintaiden lapsiryhmään, ja sitä lähdetään viemään eteenpäin yhdessä lasten kanssa lapsia kuullen ja kunnioittaen. Valtaa jaetaan lapsen kanssa. Lasten näkökulmia ei ainoastaan harkita, vaan lapset osallistuvat päätösten tekoon.
5. Kasvattajat suunnittelevat ja ohjaavat projektin, mutta lasten ajatuksia huomioidaan, he ymmärtävät prosessin ja heidän mielipiteensä otetaan vakavasti.	5. Lapsia toiminnan suunnittelussa konsultoiva ja informoiva	5. Kasvattaja luovuttaa osan vallasta lapsille toiminnan suunnittelussa. Lapsilla on mahdollisuus ymmärtää, mihin toiminnalla pyritään ja arvioida sitä.
4. Kasvattajat suunnittelevat toiminnan ja lapset osallistuvat vapaaehtoisesti. Lapset ymmärtävät, mitä tehdään, kuka heidän osallistumisensa päätti ja miksi.	4. Kasvattajan määrittelemä toiminta, lapsia informoidaan	4. Toiminta suunnitellaan kasvattajan näkökulmasta, mutta lapsia motivoidaan osallistumaan. Kasvattajalla on osaamista ja tahtoa ymmärtää lapsen maailmaa, mutta hän ei vielä valmis luopumaan vallastaan ja yhdistämään lapsen näkökulmaa toiminnan suunnitteluun. Kasvattajat kunnioittavat lasten näkemystä.
3. Lapsilta kysytään mielipiteitä asioista, mutta heillä on vain vähän tai ei lainkaan mahdollisuuksia määrätellä ilmaisunsa tapaa, laajuutta tai sitä, mitä asia koskee.	3. Lasten osallisuus toiminnassa näennäinen	3. Kasvattaja haastattelee lasta joustamattomasti esim. kyselykaavakkeella, jonka kysymykset kasvattaja on muotoillut. Tietoja ei hyödynnetä toiminnan suunnittelussa.
2. Lapset osallistuvat tapahtumaan esim. laulaen, tanssien tai puukeuden teemaan, mutta he eivät täysin ymmärrä, mistä on kysymys.	2. Lapset koristeina toiminnassa	2. Perinteinen tapa, jossa nostetaan lapsi näyttämölle vahvistamaan mielikuvaa täydellisestä kasvattajasta ja hyvin suunnitellusta toiminnasta, esim. kevätkuulat.
1. Lapset puhuvat ja toimivat aikuisten ehdotusten ohjaamina, eivätkä he ymmärrä mistä todella on kysymys.	1. Lapsia selkeästi manipuloiva toiminta 2018/ST	1. Kasvattaja ei ole edes tietoinen käyttävänsä valtaa toimintaa suunnitellessaan. Lasten tuottamaa tietoa hyödynnetään ainoastaan kasvattajan näkökulmasta. Lapselle ei mahdollisteta toiminnan kyseenalaistamista. Kasvattajat kysyvät lasten ajatuksia, mutta eivät kerro lapsille, miten heidän mielipiteensä vaikuttavat päätöksiin.

OSALLISUUDEN TASOT 4-8

OSALLISUUTTA ESTÄVÄT TASOT 1-3

Kuvio 1. Kasvattajan vallankäytön portaat varhaiskasvatuksessa (Tast. 2014)

6.4 Musiikilliset valinnat

Lähdimme keräämään musiikillista sisältöä käsikirjoituksen teemojen pohjalta. Seuraavaksi esittelemme käsikirjoituksen rungon teemoittain:

1. Aamurutiinit
  - a. Hampaiden pesu
  - b. Pukeutuminen
2. Eri värit
3. Koulumatka
4. Kiusaaminen
5. Ystävyys
6. Oppiaineet

Lähdimme etsimään sopivia kappaleita näiden aihealueiden pohjalta. Suosimme ensisijaisesti meille entuudestaan tuttuja kappaleita, mutta otimme konserttiin myös yhden aivan uuden kappaleen, joka kertoo ystävydestä.

Käsikirjoituksen runko koostui näistä kappaleista:

1. Helppo hammaspesu, Salsanamia- lastenlevyltä

<https://soundcloud.com/iida-maetinki/hammaspesu/s-OQfTJo6vs7K>

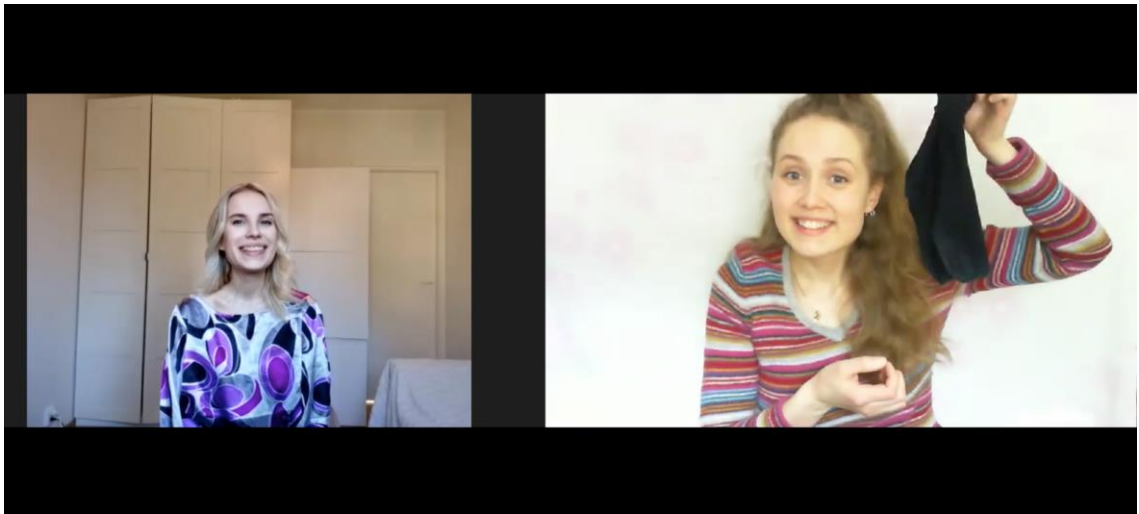
Helppo hammaspesu on kappale, joka käsittelee hampaiden pesua hauskojen riimien myötä. Esimerkiksi, ”sano karja, karja, täältä tulee herra harja”, ”sano lammas, lammas, nauraa neiti etuhammas”. Valitsimme tämän kappaleen hauskojen riimien lisäksi myös siksi, että kappale on itsessään jo osallistava. Laulussa kehoitetaan kuulijaa toistamaan esilaulajan sanomiset.

2. Pukeutumislaulu, säveltäjä Kaija Eerola, sanoittaja Maisa Savolainen

<https://soundcloud.com/iida-maetinki/pukeutumislaulu/s-9PtvfykDaAC>

Pukeutumislaulu on hauska toiminnallinen kappale, jossa puetaan eri vaatteita. Laulu pitää sisällään pedagogiikkaa siitä kuinka tulee pukeutua hyvin, kun lähdetään ulkoilemaan. Laulun nuottiin on kirjoitettu erilaisia toiminnallisia leikkiohjeita. Esimerkiksi, ”laulua lauletaan pukeutumistilanteessa”. Olemme käyttäneet kyseistä kappaletta omassa opetuksessamme musiikkileikkikoulussa. Kappaletta voi helposti muokata ja kehitellä opetustilanteeseen sopivaksi. On hauskaa yhdessä lapsilla mitä täytyy pukea päälle, jos ulkona on esimerkiksi sateinen ilma. Näin lapsilla on mahdollisuus päästä itse vaikuttamaan kappaleeseen. Tämä tukee osallisuutta.

Kuvio 2. Kohtaus ennen pukeutumislaulun alkua

3. Värilaulu, trad.

<https://soundcloud.com/user-953491232/varilaulu/s-mu41X5vbfY>

Väri laulu on varmasti monille tuttu perinnelaulu, jossa päästää liikkumaan ja leikkimään eri värien innoittamana. Me olemme itse laulaneet ja leikkineet laulua omassa lapsuudessamme. Laulussa on jokaiselle eri värille oma säkeistö, jonka aikana tehdään erilaisia aktiviteetteja, esimerkiksi hypitään. Tässä laulussa pedagoginen opetus ovat eri värit. Kappale on myöskin sisällöllisesti osallistava. Lauluun on helppo keksiä yhdessä lasten kanssa käsiteltäviä värejä ja eri teke-misiä. Laulua on helppo elävöittää esimerkiksi eri värisillä huiveilla.

4. Liikennelaulu, säveltäjä Georg Malmstén, sanoittaja Helena Eeva

<https://soundcloud.com/iida-maetinki/liikennelaulu/s-iRWaNMJpNF4>

Tämä kappale käsittelee liikenteessä kulkemista ja sen sääntöjä. Sääntöjen noudattaminen ja varovaisuus koulumatkalla ovat erittäin tärkeitä asioita opettaa heti ensimmäisestä luokasta lähtien. Tämä kappale on myös Sofialle tuttu lapsuuden alakoulusta.

5. Lapsella on oikeus, Tuomo Rannankari

<https://soundcloud.com/user-953491232/lapsella-on-oikeus/s-4STGBI8RCw>

Tämä kappale on sävelletty lapsen oikeuksien juhluvuoden kunniaksi. Kappale kertoo, kuinka jokaisella on oikeus olla juuri sellainen kuin on. ”Minulla on oikeus olla juuri minä. Sinäkin voit olla, ihan oma sinä. Lapsella on oikeus kaikki tietää sen.” Laulussa puhutaan kauniisti tasa-arvosta ja sen kunnioittamisesta. ”Sankareita jokainen ollaan, on säännöt helppo ymmärtää, vaikka puhuis eri kieltä, meidät leikki yhdistää”. Kappaleen sisältö opettaa muiden ihmisten kunnioitusta, tasa-arvoa ja ystävyyttä. Tämä kappale pitää myös sisällään osallistavan ko-reografian, jonka voi löytää YouTubesta.

6. Hyvä kaveri, tekijä tuntematon

<https://soundcloud.com/user-953491232/hyva-kaveri/s-VEzveb0liRJ>

Tämä kappale ei ollut meille entuudestaan tuttu. Löysimme kappaleen, kun etsimme ystävyyttä käsittelevää kappaletta. Laulussa on kauniit ja puhuttelevat sanat, jotka kertovat hyvästä kaveruudesta. ”Olla voisin minäkin, kaverina jollekin. Ystävänä, joka ymmärtää. Hauskat jutut kertoisin, lohduttaisin silloinkin, jos kaverini yksin jää. ”

7. Soiva runo

Tahdoimme lopettaa konsertin musiikillisin osuuden loppurentoutukseen. Loppurentoutus on usein tuttu elementti musiikkileikkikoulussa. Loppurentoutuksen tarkoituksena on antaa oppilaille mahdollisuus pysähtyä ja kuunnella. Laskea hieman tunnilla nousseita kierroksia ja valmistautua tunnin loppumiseen ja kotiin lähtöön. Valitsimme mielestämme tarinallisesti mielikuvia herättävän runon, jota on myös helppo elävöittää musiikillisilla elementeillä. Kutsumme musiikilla elävöitettyä runoa ”soivaksi runoksi”.

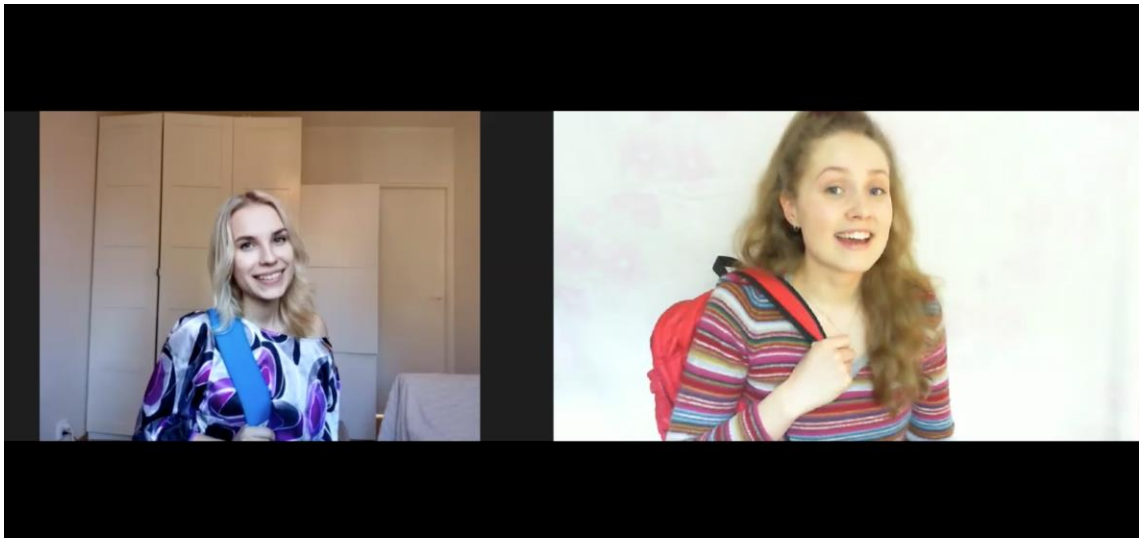
7 Konsertin toteutus ja palaute

7.1 Toteutus

Tarkoituksenamme oli toteuttaa koulukonsertti ensin vain yhdelle luokalle, jotta voisimme parannella sitä lopulliseen versioon. Valitsimme sopivan päivän ja ajan yhdessä luokan opettajan kanssa, jotta saimme konsertin suunnittelulle aikarajan. Suomen valtioneuvoston linjaaman valmiuslain vuoksi, emme voineet toteuttaa konserttia lopulta peruskoulussa. Päätimme kuitenkin toteuttaa konsertin, valmiuslain puitteissa parhaalla mahdollisella tavalla.

Nykypäivän teknologian kehittymisen myötä pystyimme tallentamaan ja kuvaamaan konsertin videolle, vaikka olimme eri puolilla Suomea. Käytimme apunamme Zoom -alustaa, jonka avulla pystyimme olemaan vuorovaikutuksessa toisiimme. Näin pystyimme toteuttamaan käsikirjoituksen dialogin. Tallensimme kohtaukset yksi kerrallaan Zoomin nauhoitusominaisuutta käyttäen. Halusimme kappaleiden äänenlaadusta mahdollisimman hyvän, joten päätimme äänittää ne erikseen. Alkuperäisen suunnitelman mukaan olimme laulaneet kaikki laulut yhdessä musisoiden, mutta jouduimme kuitenkin jakamaan kappaleet niin, että molemmat kuvasivat omat kappaleet itsekseen soittaen ja laulaen.

Zoom-videoalusta ei nimittäin mahdollista yhdenaikaista äänentuottoa. Kaikkien tallenteiden ollessa valmiita, liitimme ne yhteen käyttäen iMovie -sovellusta.

Kuvio 3. Kaverukset ovat juuri lähdössä kohti koulua

Huomasimme nopeasti, kuinka vaikeaa konsertin tekeminen oli virtuaalisesti. Käytösämme ei ollut laadukkaita videokameroita tai studiolaatuista äänen tallennus mahdollisuutta. Jouduimme säätämään paljon kameroiden kuvan- ja äänenlaadun kanssa. Valaistus aiheutui yhdeksi suurimmista ongelmistamme, sillä kevätaurinko paistoi vähän väliä huonosta kulmasta tehden kuvasta ylivalaistuneen ja epäselvän. Sofia käytti kuvaukseen tietokonetta, kun taas lida joutui tyytymään puhelimeen tietokoneen surkean kameran takia. Laitteissamme oli erilaiset mikit, mikä puolestaan aiheutti ongelmia äänenlaadussa. Jouduimme säätämään äänenvoimakkuuksia tasaisemmaksi jälkikäteen, videon editointi vaiheessa.

Videon editoinnin jälkeen, pystyimme jakamaan konsertin Pihkapuiston ala-asteen ykkösluokkalaisille. Tallenteen jakaminen oppilaille oli tärkeää, sillä meille oli välttämätöntä saada konsertista palautetta. Toivoimme palautetta ensisijaisesti siltä ikäryhmältä, jolle olimme sen alun perin suunnitellut. Tallensimme videon YouTubeen, jonka jälkeen jaoimme videon linkin oppilaille Wilman kautta. Youtuben kanssa törmäsimme uuteen ongelmaan, sillä videoiden enimmäispituutena on oletuksena 15 minuuttia. Konserttimme kokonaiskestoksi tuli lopulta 21 minuuttia ja 21 sekuntia. Löysimme kuitenkin keinon videon pituusrajan venyttämiseen ja saimme sen oppilaille jaettavaksi.

Halusimme jakaa osana opinnäytetyötä äänitteet jokaiseen kappaleeseen, jotta konsertin sisältö konkretisoituisi myös lukijalle. Teimme itse sovitukset, vaikka saimmekin hie- man apua erilaisissa yksityiskohdissa, kuten miksaamisessa. Äänitimme kappaleet ko- tona omilla äänitysvälineillä. Äänitysohjelmana käytimme GarageBandia, jonka omak- suimme vaivattomasti. Ohjelma on todella selkeä ja helppokäyttöinen, joka nopeutti työ- kentelyämme. Jaoimme valmiit kappaleet äänitiedostojen suoratoistopalveluun nimeltä Soundcloud.

Kuvio 4. Iidan kotistudio

7.2 Palaute

Pyysimme konsertin palautteen oppilailta, Wilma -viestin välityksellä. Painotimme vies- tissä, kuinka kaikki palaute on meille tärkeää. Varauduimme siihen, että palautetta voi tulla niukasti, sillä monet vanhemmat ovat kotona hyvin työllistettyjä poikkeustilanteen vuoksi. Tarkoituksemme ei ollut antaa palautteen kirjoittamisesta täyttä vastuuta lasten vanhemmille, joten koimme apukysymysten ja mahdollisen taideintegraation käytön helpottavan palautteen antamista. Näin vanhempien ei olisi välttämätöntä seurata kon- serttia lasten kanssa, vaan lapsi katsoisi sen halutessaan itsenäisesti, jonka jälkeen ai- kuinen pystyi kysymään lapsen kokemuksia konsertista, apukysymystemme pohjalta.

Kysyimme muun muassa, jaksoiko lapsi keskittyä konserttiin, mitä tunteita se lapsessa herätti, ja olivatko laulut tuttuja (ks. Liite 1). Annoimme lapsille erilaisia palautteenanto- mahdollisuuksia. Vaihtoehtoja oli kirjallinen viesti, ääniviesti tai videopuhelu. Mietimme

myös, että tahtoisimme yhdistää palautteen antamiseen mahdollisuuden taideintegraatioon. Annoimme lapsille mahdollisuuden piirtää ja tehdä kuvioita tunteista, joita konsertti herätti. Omasta kokemuksestamme voimme kertoa, että välillä elämyksiä on vaikea puheke sanoiksi. Taide on oivallisin tapa sanattomaan ilmaisuun. Varsinkin pienelle lapselle sanallinen ilmaisu voi olla haastavaa, jolloin kuvan tekeminen voi olla paljon helpompaa. Kuva kertoo usein paljon enemmän kuin pelkät sanat. (Pentikäinen 2006, 32.)

Pentikäinen (2006,33) korostaa, että taide vahvistaa lapsen kognitiivisia taitoja. Omien tunteiden sekä ajatusten ja ideoiden siirtäminen kuvaksi, vaatii suurta ajattelemisen kykyä. Kuvallisella toiminnalla on muitakin positiivisia vaikutuksia lapseen. Se tukee lapsen havainnointia. Pentikäinen kertoo, kuinka: "Oppimisesta tulee rikkaampaa ja kokonaisvaltaisempaa, kun aikuinen hyödyntää lapsen kokonaisvaltaista tapaa aistia." (Pentikäinen 2006, 31.)

Yllätykseksemme saimme palautetta jopa samana päivänä, kun konsertin linkki oli jaettu oppilaiden katseltavaksi. Palautetta tuli niin kirjallisena, kuin videonkin muodossa. Harmiksemme emme saaneet yhtään taideintegraation keinoin toteutettua palautetta. Pääpiirteittäin lapsilta saatu palaute oli hyvin samanlaista. Konsertti oli heidän mielestään kiva ja jokainen jaksoi katsoa sen loppuun asti. Osa tanssi ja lauloi mukana, kun taas osa keskittyi enemmän katsomiseen. Monelle värilaulu oli tuttu entuudestaan, jonka takia siihen osallistuminen oli helppoa. Yksi lapsista mainitsi konsertin olleen jopa hieman tylsä hänen mielestään. Hän kertoi kuinka konsertti olisi sopinut hänen mielestään paremmin pienemmille lapsille.

Huomasimme lasten palautteesta, että konsertti olisi tosiaan voinut sopia esikoululaisille paremmin. Konsertti olisi tällöin kouluun siirtymistä valmistava ja nivelvaihetta tukeva. Yksi lasten vanhemmista lähestyi luokanopettajan kautta meitä palautteen yhteydessä. Hän kertoi olevansa opettajana esikoulussa ja kysyi mahdollisuutta lähettää konsertinlinkkiä myös hänen ryhmäläisilleen. Poikkeustilan takia myös esikoululaisten arki on muuttunut ja kouluun siirtymisen tukeminen jää vähemmällä. Koimme konsertistamme olevan hyötyä ja ennen kaikkea iloa esikoululaisten arjessa tämän tilanteen keskellä. Tämä mahdollisti meille myös hyvin tärkeän palautteen saamisen juuri siltä ikäluokalta, jolle ajattelimme konsertin mahdollisesti sopivan paremmin.

Annoimme luvan linkin jakamiseen hänen ryhmälleen ja pyysimme pientä palautetta lapsilta tai heidän vanhemmiltaan. Koska meidän ei ollut alun perin tarkoitus kysyä esikoululaisilta palautetta ja tässä vaiheessa välikäsiä oli jo kaksi ihmistä, jätimme palautteen

kysymisen hyvin vapaaksi ja pienimuotoiseksi. Kysyimme mitä mieltä lapset olivat konsertista ja leikkivätkö he mukana. Oli hyvin tärkeää saada palautetta myös heiltä, sillä näin saimme käsitystä konsertin sopivuudesta esikoululaisille.

Kotona konsertin katsominen mahdollisti sen, että myös sisarukset pystyivät osallistumaan konsertin katsomiseen ja leikkeihin. Saimme siitä positiivista palautetta. Meille tuli hieman yllätyksenä, kuinka erilaisia nykyajan ensiluokkalaiset ovat verrattuna omaan lapsuuteemme. Esimerkiksi perinteiset lastenlaulut eivät enää ole niin kiinnostavia ja osalle ne ovat jopa vieraita. Nykyajan lapset kuulevat enemmän populaarimusiikkia kansanlaulujen sijaan, jonka vuoksi heidän musiikkitottumuksensa ovat hyvin erilaisia kuin ennen. Tähän voi myös vaikuttaa se, että yli puolet luokan oppilaista ovat ulkomaalaistaustaisia. Koemme, että meillä musiikkipedagogeina on suuri vastuu jakaa ja jatkaa kansanlauluperinnettä omassa työssämme.

Esikoululaisilta ehdimme saada muutaman palautteen. Saadun palautteen perusteella kaikki olivat osallistuneet innoissaan, ja jopa katsoneet konserttia useita kertoja. Yhdessä vanhemman antamassa palautteessa kerrottiin, kuinka hänen lapsensa halusi hammaspesulaulun sanat itselleen vielä kirjoitettuna, jotta hän ymmärsi paremmin laulamaansa. Esikoululaisten palautteesta huokui, kuinka he olivat innostuneet tosissaan konsertista. Heille konsertin teemat ovat ajankohtaisia eivätkä jo tuttuja, niin kuin ensimmäisen luokan oppilaille. He pystyivät samaistua esiintyjien jännitykseen ja epäätietoisyyteen koulun aloitusta ja uusia ystäviä kohtaan.

8 Pohdinta

Asetimme opinnäytetyöllemme tärkeimmäksi tavoitteeksi sen, että saisimme luotua lapsille pedagogisen ja elämyksellisen konsertin. Toinen päätavoitteemme oli integroida musiikkia ja taidetta osaksi alakoulun arkea ja opintoja, niin että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus osallistua sosiaalisesta tai taloudellisesta asemasta riippumatta. Tavoitteenamme oli myös rakentaa meidän ensimmäinen käsikirjoitukseen pohjautuva konsertti, jota voisimme muokata tulevaisuudessa uusiin tilanteisiin sopivaksi. Onnistuimme poikkeustilan puitteissa toteuttamaan mahdollisimman hyvän konsertin. Teimme todella parhaamme, jotta konsertti onnistuisi. Emme lannistuneet vastoinkäymisistä, vaan käytimme pedagogista improvisaatiota sekä luovuuttamme konsertin mahdollistamiseen.

Koemme, että konsertilla oli suurempi merkitys lapsille ja heidän perheilleen, kun se toteutettiin virtuaalisesti. Jos tilanne olisi ollut normaali ja olisimme esiintyneet koululla,

konsertti olisi voinut ollut vain kiva lisä koulupäivän keskellä. Koronaepidemian myötä monen perheen arki on varmasti muuttunut radikaalisti, esimerkkinä lasten siirtyminen pääsääntöisesti kotiopetukseen. Tällä hetkellä vanhempien täytyy omien töiden lisäksi hoitaa myös luokanopettajille kuuluneita töitä. Positiivinen näkökulma tähän on, että vapautimme vanhemmat hetkeksi ”opettajan” roolista, kun kaikki ohjeistus tuli selkeästi meiltä videon välityksellä. Konserttiin osallistuminen onnistui myös ilman vanhemman apua.

Jouduimme tekemään paljon muutoksia alkuperäiseen suunnitelmaamme valtakunnallisen valmiuslain vuoksi. Muutos ei aina ole huono asia, ja siitä voi usein seurata myös paljon hyviä asioita. Koimme, että poikkeustilanne kehitti meitä ennen kaikkea musiikkipedagogeina ja muusikkoina. Musiikkipedagogeina pääsimme tutkimaan sitä, onko videoidulla konsertilla mahdollista luoda vuorovaikutuksellinen konserttielämys. Ajatellaan, että jos itse uskoo siihen mitä tekee ja osaa olla aidosti läsnä videointihetkellä, on vuorovaikutuksen mahdollista välittyä ilman reaaliaikaista kontaktia.

Opimme työtä tehdessä hyödyntämään tietotekniikkaa osana omaa työskentelyämme. Pääsimme käyttämään äänitys-, leikkaus- ja editointiohjelmia, jotka vahvistivat musiikillista osaamistamme musiikin tuottajina. Teimme itse sovitukset, vaikka saimmekin hie-man apua erilaisissa yksityiskohdissa. Äänitimme opinnäytetyön julkaistavaan versioon laulut kotona omilla äänitysvälineillä. Opettelimme käyttämään GarageBandia, joka on musiikinteko-ohjelma. Koemme, että kaikesta tästä kokemuksesta on valtavasti hyötyä tulevaisuudessa. Ilman valmiuslain tuomia rajoituksia, emme todennäköisesti olisi saaneet oppia näin paljoa eri osa-alueista, meille kävi niin sanotusti ”onni onnettomuudessa”.

Huomasimme myös muita positiivisia asioita valmiuslain tuomien säädösten seurauksena. Esimerkiksi konsertin toteuttaminen etänä mahdollisti sen, että pystyimme tarvittaessa kuvamaan kohtauksia uudelleen, jota tavanomaisessa konserttitilanteessa ei olisi voinut tehdä. Tässä mahdollisuudessa on myös omat huonot puolensa. Me olemme molemmat melko itsekriittisiä, joten meidän oli ajoittain vaikea tyytyä omaan tekemiseen ja suorituksiin, varsinkin kun oli mahdollisuus kuvata kohtauksia ja musiikillisia tallenteita uudestaan. Oli kuitenkin hyvä, että asetimme yhteisiä päivämääriä, johon mennessä konsertin sisällön tuli olla valmis. Näin opimme työtä tehdessä sietämään omaa kesken-eräisyyttämme tilanteessa, johon emme voineet itse vaikuttaa. Teimme hyvällä yhteistyöllä parhaan mahdollisen kokonaisuuden olosuhteisiin nähden.

Valitettavasti poikkeustilanteen takia tehtyjen muutosten johdosta emme nähneet konsertista seuranneita lasten todellisia reaktioita. Emme myöskään saaneet selville oliko konsertin pitämisellä vaikutusta luokan ryhmähenkeen ja oppilaiden keskinäiseen vuorovaikutukseen, sillä lapset eivät kokeneet konserttia yhdessä. Oli harmillista, että emme päässet tekemään alkuperäisen suunnitelmamme mukaisesti yhteistä reflektiota lasten kanssa, vaan he joutuivat refleктоimaan konserttia itsenäisesti. Olemme kuitenkin todella kiitollisia siitä, että saimme toteuttaa konsertin yhteistyössä Pihkapuiston ala-asteen kanssa. Saimme paljon arvokasta tietoa tekemiemme opettaja haastattelujen avulla. Tästä saamme kiittää Pihkapuiston, sekä Aurinkolahden opettajia, jotka halusivat osallistua. Haastateltavien löytäminen ei ole itsestään selvyyttä, joten olimme hyvin onnekkaita, kun saimme haastatella kasvatusalan ammattilaisia.

Oppilailta saadun palautteen perusteella selvisi, että moni perhe oli onneksi katsonut konsertin yhdessä. Yksi hienoimmista asioista oli huomata, kuinka saimme konsertilla aikaan yhteisen konserttihakkeen lasten kotona. Vaikka emme saaneet tilaisuutta tukea luokan yhteisöllisyyttä, meille avautui mahdollisuus edistää perheiden keskinäistä vuorovaikutusta osallistavalla konserttielämyksellä.

Vastuun jakautuminen onnistui hyvin ja meni luontevasti omalla painollaan. Pyrimme jakamaan työn vastuut tasapuolisesti, niin että molempien ääni ja ajatukset kuuluisivat yhteisestä tekstistä huolimatta. Jaoimme vastuuta selkeästi kappaleittain, mutta molemmilla oli kuitenkin mahdollisuus muokata ja lisätä omia ajatuksiaan tekstin sekaan. Ajatelimme asioista hyvin samalla tavalla, joka helpotti työn tekemistä huomattavasti. Monesti huomasimme, että toisen kirjoittama teksti oli suoraan kuin omista ajatuksista kirjoitettua.

Meille toimivin tapa oli kirjoittaa omia osuuksiamme erikseen, näin meidän oli helpompi keskittyä ja saada asioita aikaiseksi. Sovimme selkeitä opinnäytetyön työstämispäiviä, jolloin otimme yhteyden toisiimme ennen työskentelyn aloittamista. Päätimme mihin teemoihin kumpikin kyseisenä päivänä paneutuisi. Jos kirjoitimme samaan aikaan, sovimme, että vain toinen kirjoittaa suoraan opinnäytetyön pohjaan. Käytimme toisena alustana google driveä, jotta pystyimme kirjoittamaan yhdessä. Driven avulla oli helppo jakaa omia tekstejä ja muokata niitä yhdessä. Lopuksi valmiit tekstit oli kätevä lisätä suoraan opinnäytetyön pohjaan.

Poikkeustilan vuoksi jouduimme soveltamaan konsertin toteutusta ja sisältöä paljon. Työmäärä kasvoi valtavasti ja konsertin toteuttaminen oli odotettua haastavampaa. Suoriuduimme tilanteen huomioon ottaen mielestämme hyvin. Huomasimme, kuinka pedagoginen improvisaatiomme on kehittynyt, ja kuinka pystyimme keksimään luovia keinoja nopeasti paineen alla konsertin toteutumiseksi. Opimme myös paljon uutta videoinnin ja äänittämisen tekniikoista, sillä jouduimme perehtymään niihin saadaksemme mahdollisimman hyvän lopputuloksen.

Tahdomme ehdottomasti kehittää konsertin sisältöä tulevaisuutta varten. Huomasimme, että konsertti olisi sopinut paremmin esikouluikäisille lapsille, jotka aloittavat seuraavana syksynä koulun. Konsertin sisältö olisi ehkä palvellut ensiluokkalaisia paremmin, jos konsertti olisi esitetty aivan syyslukukauden alussa, eikä kevätlukukauden puolella välissä. Yksi lapsista mainitsi palautteessaan, kuinka hänen mielestään konsertti oli suunnattu vähän nuoremmille. Omien sanojensa mukaan konsertti oli hänen mielestään vähän ”nynny”.

Opinnäytetyön konsertin työstäminen kehitti meitä musiikkikasvattajina usealla eri tavalla. Vaikka entuudestaan molemmat olemme heittäytyviä musiikkipedagogeja työsämme, tämän konsertin työstäminen sai meidät heittäytymään vielä eri tavalla lapsen maailmaan ja rooleihimme 1-luokkalaisina. Käsikirjoituksessa ja musiikillisissa valinnoissamme jouduimme miettimään tarkasti, kuinka toteuttaa pedagogiset tavoitteet mielekkään konsertin muotoon. Varhaisiän musiikkikasvattajina tiedämme, kuinka oppiminen tapahtuu parhaimmillaan huomaamatta leikin ja moniaististen elämyksien avulla. Saimme työstä myös paljon hyödyllisiä työkaluja tulevaisuutta varten, kuten edellä mainitsimme.

Tulevaisuutta ajatellen, olemme miettineet, että haluaisimme joskus hakea Konserttikeskuksen ohjelmistoluetteloon. Koko opinnäytetyömme sai alkunsa heidän pitämän luenton innoittamana. Olisi siis hienoa saada tämä pitkä prosessi huipennettua sillä, että todella hakisimme Konserttikeskukseen. Tämän konsertin suunnittelu ja toteutus on ollut todella opettavainen kokemus ja nyt meillä on hyvä pohja sekä suunnitelma, jota on mahdollista jatkokehittää. Voimme omakohtaisesti todeta tähän loppuun, että opintojen mielekkyydellä on todellisesti merkitystä. Ilman Konserttikeskuksen pitämää luentoa, tätä konserttia ei todennäköisesti olisi tapahtunut, ainakaan tässä kohtaa elämäämme.

Lähteet

- Aho, Marita. 2007. ”Luoville osajille on tilausta työelämässä.” Teoksessa *Luovuuspedagogiikka*, toimittaja Pia Bäckman, Marja-Liisa Visanti ja Heljä Järnefelt, 37-39. Helsinki: Opetushallitus.
- Ahola, Anu ja Partti Heidi. 2016. *Säveltäjäyyden jäljillä, musiikintekijät tulevaisuuden koulussa*. Helsinki: Unigrafia Oy Yliopistopaino.
- Ahonen, Timo, Tuija Lamminmäki, Vesa Närhi ja Pekka Räsänen. 2003. ”Koulun aloittaminen ja varhaiset oppimisvaikeudet.” Teoksessa *Näkökulmia kehityspsykologiaan*, toimittaja, Heikki Lyytinen, Paula, Lyytinen ja Mikko Korhakangas, 168-. Porvoo: WSOY.
- Ahtola, A., Silinskas, G., Poikonen, P-L., Kontoniemi, M., Niemi, P. & Nurmi, JE. 2010. *Transition to formal schooling: Do transition practices matter for academic performance? Early Childhood Research Quarterly*. 26, 295–302.
- Arola, A, Taina Huttunen, Hannu, Jokelainen Ja Ismo Koskela. 2015. *Saa laulaa 2-1*. Helsinki: Otava.
- Asikainen, Sanna 2020. Kasvatustieteen maisteri. Aurinkolahden peruskoulu. Haastattelu: 17.01. 2020.
- Brucker, Heidi 2017. ”Musiikki ottaa aivoon.” Viimeksi muokattu 28.06. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/05/19/musiikki-ottaa-aivoonvoiko-musiikki-auttaa-keskitymaan> (15.03.2020).
- Harjavallan perusopetuksen OPS 2016. ”Opetuksen eheyttäminen.” <https://peda.net/harjavalta/ol/14kjottl/4oejimo/oe> (11.01.2020).
- Hellström, Martti. 2006. ”Onko peruskoulusta taidekasvattajaksi.” Teoksessa *Lapsi ja taide*, toimittajat Pirkko Sassi ja Tuula Tarkkonen, 49-57. Helsinki: Cultura Oy.
- Heikkinen, Henri 2020. Kasvatustieteen maisteri. Pihkapuiston ala-aste. Haastattelu: 15.12.2019.
- Ikonen, Anni 2020. Kasvatustieteen maisteri. Aurinkolahden peruskoulu. Haastattelu: 17.01. 2020.
- Järnefelt, Heljä. 2007. ”Luovia opetusmenetelmiä ja uusia oppimisympäristöjä.” Teoksessa *Luovuuspedagogiikka*, toimittaja Pia Bäckman, Marja-Liisa Visanti ja Heljä Järnefelt, 51-65. Helsinki: Opetushallitus.
- Karila, K., Lipponen, L. & Pyhältö, K. (toim.) 2013. *Päiväkodista peruskouluun. Siirtymät varhaiskasvatukseen, esi- ja alkuopetuksen rajapinnoilla. Raportit ja selvitykset 2013:17*. Opetushallitus. (01.02.2020)

Konserttikeskus Ry. 2020. <http://www.konserttikeskus.fi/> (02.01.2020).

Liikanen, Hanna-Liisa (Assi). 2010. "Kulttuuri ja taide kohtaavat elämän." Teoksessa *Soivia kohtaamisia*, toimittajat Laura Huhtinen-Hildén, Tarja Raninen ja Tuire Ranta-Meyer (päätoimittaja), 13-15. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, kulttuuri ja luova ala.

Lyytinen, Tuija. 1994. "Kuusivuotiaan sosiaaliset taidot ja koulun aloittaminen". *Kasvatus* 25 (1): 87-94.

MLL- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2019(a). "6-7-vuotiaan persoonallisuuden kehitys." Viimeksi muokattu 22.2. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/6-7-v/6-7-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/> (23.02.2020).

MLL-Mannerheimin Lastensuojeluliitto.2019(b). "Lapsi pelkää." Viimeksi muokattu 7.1. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/lapsi-pelkaa/> (18.03.2020).

MLL- Mannerheimin Lastensuojeluliitto.2017. "6-7- vuotiaan sosiaalinen kehitys." Viimeksi muokattu 3.7. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/6-7-v/6-7-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/> (23.02.2020).

Paananen, Sinikka. 1985. *Pulpettiko puristaisi! Peruskoulun oppilas-koti-koulu yhteistyössä*. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Pentikäinen, Leena. 2006. "Kuvataidekasvatuksen poluilla." Teoksessa, *Lapsi ja taide*, toimittajat Pirkko Sassi ja Tuula Tarkkonen, 31-34. Helsinki: Cultura Oy.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628, 25§. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628> (10.01.2020)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 18. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet> (20.02.2020).

Pihkapuiston ala-asteen koulun OPS 2014. https://ops.edu.hel.fi/pihkapuiston-ala-asteen-koulu/#_ (12.02.2020)

Pyhältö, K., Karila, K. & Lipponen, L. 2013. Johdanto. Teoksessa Päiväkodista peruskouluun. Siirtymät varhaiskasvatukseen, esi- ja alkuopetuksen rajapinnoilla. Karila, K., Lipponen, L. & Pyhältö, K. (toim.). 5.

Ruokonen, Inkeri. 2006. "Taide lapsen elämänilmauksena." Teoksessa, *Lapsi ja taide*, toimittajat Pirkko Sassi ja Tuula Tarkkonen, 11-19. Helsinki: Cultura Oy.

Ruokonen, Inkeri. 2007. "Uutta Luovaa virtaa opetukseen ja oppimiseen koulun ja kulttuuritoimen yhteistyöllä." Teoksessa *Luovuuspedagogiikka*, toimittaja Pia Bäckman, Marja-Liisa Visanti ja Heljä Järnefelt, 26-31. Helsinki: Opetushallitus.

Ruokonen, Inkeri ja Heikki Ruismäki. 2013. "Eheyttävän musiikkipedagogiikan ja yhteistyön voima." Teoksessa *Musiikkikasvattaja: Kohti reflektiivistä käytäntöä*, toimittaja Heidi Westerlund, Marja-Leena Juntunen ja Hanna M. Nikkanen & Heidi Westerlund, luku 8. Juva: Bookwell Oy.

Saaman-Kauppinen, Anita ja Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/kvali/L6_3_3.html Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

Tast,S. 2014. Lapsen tukeminen osallisuuteen kehityspsykologinen näkökulma. Metropolia Ammattikorkeakoulu, luento 23.10.2014. Helsinki. (23.03.2020)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, lapsen osallisuus 2019. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lapsen-osallisuus> (29.04.2020).

Varhaiskasvatus-suunnitelman perusteet 2018. 4.3 monipuoliset työtavat. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf (23.03.2020).

Haastattelurungot

- 1) Miten musiikki on ollut/on läsnä elämässäsi?
- 2) Oletko harrastanut musiikkia?
- 3) Käytätkö omassa työssäsi musiikkia?
  - a) Jos kyllä, miten?
  - b) Jos et, miksi?
- 4) Mitkä ovat mielestäsi merkittävimmät muutokset lapsen elämässä, kouluun siirtymässä?
- 5) Koetko, että musiikista on hyötyä aloittavalle koululaiselle?
  - a) Miten?
- 6) Onko aikaisempia kokemuksia koulukonserteista?
  - a) Jos on niin, minkälaisia vaikutuksia lapsiin?
- 7) Onko koulukonserteissa ollut pedagogista sisältöä?
  - a) Jos on, minkälaisia?
- 8) Koetko, että koulukonsertteja olisi hyvä olla lisää?
- 9) Minkälaiden asioiden toivoisit nousevan esityksessä esiin, liittyen kouluun siirtymiseen?
- 10) Minkälaisia työvälineitä toivoisit saavasi opetukseen esityksestä?

Viesti lasten vanhemmille

Moikka,

Olemme Iida Mätinki ja Sofia Junttila, Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikkipedagogi opiskelijoita. Teemme osana opinnäytetyötä ”Mistä sun koulureppu koostuu” -konsertin, joka on suunnattu kouluun siirtyville ensimmäisen luokan oppilaille. Tarkoituksena oli esiintyä Henrin luokalle koulussa, mutta tämän Korona-tilanteen takia jouduimme perumaan esityksen. Päädyimme kuvaamaan konsertin videolle ja jakamaan sen Henrin luokan oppilaille näin Wilma-viestin välityksellä.

Olisimme hyvin kiitollisia kaikenlaisesta palautteesta. Palaute on erittäin tärkeä osa opinnäytetyötämme. Voitte antaa täysin vapaan palautteen, niin risuja kuin ruusuja. Joko kirjallisena, ääniviestillä, videolla tai jopa taiteen avulla esimerkiksi piirtäen. Laitamme ohien muutamia apukysymyksiä, joita voi hyödyntää halutessaan palautteen antoon.

Lapsi voi kirjoittaa itse palautetta, jos se jo onnistuu. Jos kirjoittaminen on vielä hankalaa, olisimme kiitollisia, jos vanhemmat voisivat auttaa tässä kohti.

Pahoittelemme konsertin erittäin huonoa kuvanlaatua. Jouduimme tämän poikkeustilan takia toteuttamaan konsertin kuvauksen eri puolilta Suomea.

Huomioithan, että tätä videota ei saa jakaa kolmansille osapuolille!

Iloista konserttihankeä teille kotiin!

Ystävällisin terveisin Iida Mätinki ja Sofia Junntila

Apukysymykset perheille

- Osallistuiko lapsesi konsertin tekemisiin: tanssien, liikkuen, laulaen?
- Jaksoiko lapsesi keskittyä konserttiin ja seurata sen loppuun asti?

Kerro omin sanoin mitä ajatuksia konsertti herätti?

ESIM:

- Oliko konsertti kiva, miksi?
- Mitä konsertista jäi mieleen?
- Oliko laulut tuttuja?
- Mitä tunteita konsertti herätti? (Ilo, suru, pelko, jännitys, nauru?)

Konsertin käsikirjoitus

S* Tulee kuvaruutuun

S: Huomenta lida!

I* Tulee kuvaruutuun: Huomenta Sofia ja huomenta lapset

S: Huomenta kaikki! Tänään on meidän ensimmäinen koulupäivä!

I: liik, jännittävää! Nyt hammaspesulle!

(kysytään lapsilta onko pessyt hampaat aamulla, harjoitellaan yhdessä sanoja)

Biisi: helppo hammaspesu – *lida piano*

S: Valmis!

I: Sitten ulkovaatteet päälle! Mitä me tarvitaankaan tänään päälle?

S: No ainakin sukat!

Biisi:Pukeutumislaulu – *lida piano*

I: Vau onpas sulla värikäs paita!

S: Eikö?! Mä rakastan värejä!

I: No katsos kuinka paljon värejä heillä on tuolla ruudun takana!

S: Punaista, vihreää, sinistä (luetellaan lasten vaatteiden värejä)

I: Hei mulla tulikin tästä mieleen yks biisi! Tiedäks sä tän? *Laulaa vähän alusta värilaulua

S: Joo tiedän ! Tähän kaikki saa tulla mukaan tanssimaan ja laulamaan!

Biisi: Värilaulu – *Sofia piano*

I: Huh olipas hauska tanssi!

S: Jep! Mut hei katsos kuinka paljon kello jo on, nyt täytyy kiiರುhuttaa ettei myöhästyttä!

*tytöt heittävät reput selkään ja lähtevät kouluun

I: Muistaks, kun vanhemmat sano et pitää olla tosi varovaisia liikenteessä “muista aina liikenteessä...”

S: * yhtyy lauluun

Biisi: Liikennelaulu – *lida piano*

I: Hei! Tuolla on se kiva leikkipuisto, jossa on se hurja kiipeilyteline! Mennääks sinne hetkeks?

S: Oispa kiva, mut kello on jo paljon ja me myöhästyään, jos mennään...

Mitä te lapset ootte mieltä? -> kysyy yleisöltä

S: "Nyt me mennään kouluun, kello on jo kymmentä vaille"

*tytöt saapuvat koululle

S: Mua jännittää... onks mejän pakko mennä? Mä haluaisin kotiin...

I: Mä oon sun kanssa, ei oo mitään hätää, ei tarvi yhtään pelätä.

S: Mut mitä jos joku nauraa mulle?

I: Voi Sofia, sä nyt mietit ihan liikaa! Me saadaan jokainen olla just sellasia kun ollaan, eikä kukaan naura meille.

S: Totta, mä oon rohkea ja mun täytyy vaan nyt muistuttaa mieleen, että saan olla just semmoinen kuin oon.

Biisi: Lasten oikeuksien biisi – Sofia piano

I: No niinpä, niinkuin sä just lauloit: jokaisella on oikeus olla juuri sellainen kuin on. Valita just sellaiset vaatteet päälle kuin haluaa, miltä näyttää ja uskoa mihin haluaa. Kaikki kyllä pääsee mukaan leikkiin omana itsenään.

S: No näinhän se on! Ihana päästä tutustumaan uusiin kavereihin ja keksimään hauskoja leikkejä!

Biisi: Hyvä kaveri – Sofia piano

I: Mikähän oppitunti meillä on seuraavaksi?

S: Äikkää ja tänäänhän me kuullaan niitä runoja!

I: Totta!

I: Nyt lapset siellä ruudun takana ottakaapas kuuntelu korvat esiin. Luen teille runon.

I* Lukee runon

Aalloilla leikkii aurinkokeijut
seurassa niiden laineilla leijut.
Rannoilla kimmeltää kultajyvää
timantin kirkasta, lämpöisen hyvää.
Pursi lipuu ilman tuulen häivää,
onnellista loppupäivää!

I: Noniin seuraavaksi me elävöitämme tämän runon Sofian kanssa musiikin keinoin.

I* Lukee runoa

S* elävöittää musiikin keinoin

I: Vau, tulipa siitä hieno soiva runo!

S: Niinpä! Mutta meidän ensimmäinen koulupäivä oli tässä. Olipas se hauska, en malta odottaa uutta päivää ja uusia oppeja.

I: No niinpä, ihan turhaan jännitit! Nyt meidän päivä on ohi, niin lähdetäänpäs kotiin. Moi moi!

S: Moikka!